

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ**

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΤΜΗΜΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ**

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**“ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΕΝΟΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΥ ΤΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ ΤΟΥ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ. ΑΛΒΑΝΙΑ-ΜΑΧΗ ΤΗΣ
ΚΡΗΤΗΣ-ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ, ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΔΙΚΕΣ ΤΩΝ ΑΕΡΟΠΟΡΩΝ.”**

ΝΤΑΛΛΑΧΑΝΗ ΟΥΡΑΝΙΑ

A.M. 7578

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΑΡΑΚΑΣΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

2023

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος << Δημιουργική Γραφή και Κινηματογραφική-Τηλεοπτική συγγραφή. Αναλογιζόμενη την πορεία μου ως εδώ αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους/ες τους καθηγητές/τριες.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα μου Καθηγητή Κ. Απόστολο Καρακάση για την ευκαιρία και την τιμή που μου έκανε αποφασίζοντας να με δεχτεί για την εκπόνηση της εργασίας μου. Ακόμη θα ήθελα να τον ευχαριστήσω που ήταν παρών σε κάθε δυσκολία που αντιμετώπισα που αφορά την προσαρμογή και την υλοποίηση της μεταπτυχιακής μου εργασίας,

καθώς και τη συνεχή υποστήριξη του που με ώθησε να ολοκληρώσω την εκπόνησή της.

Επιπλέον θα ήθελα να τον ευχαριστήσω γιατί αποτέλεσε για μένα πρότυπο και πηγή έμπνευσης για το μέγεθος και την ποιότητα του επιστημονικού και καλλιτεχνικού του έργου καθώς και την ακεραιότητα το ήθος και την απλότητα του χαρακτήρα του. Όλα αυτά αποτέλεσαν κίνητρο ώστε να προσπαθώ να φανώ αντάξια της εμπιστοσύνης που μου έδειξε.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Καθηγητή μου Κ. Πάνο Ιωσηφέλη για τη στήριξη και την εμπιστοσύνη του να με δεχτεί στο μεταπτυχιακό, πιστεύοντας σε μένα και στην πρόθεση και την προοπτική του να γεφυρώσω τον κόσμο του θεάτρου από τον οποίο προέρχομαι με τον κόσμο της δημιουργικής γραφής. Θα ήθελα να τον ευχαριστήσω γιατί κατά τη διάρκεια των σπουδών μου ήταν παρών σε όποιο πρόβλημα προέκυπτε, ιδιαίτερα την εποχή του κόβιντ και έχοντας βαθύτατη επιστημονική γνώση αλλά και κατανόηση και προτάσεις καλύτερων προσεγγίσεων της υλοποίησης των εργασιών μας. Ωφείλω να τον ευχαριστήσω για τη δυνατότητα που μας έδωσε να έχουμε εξαιρετικούς καθηγητές.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω την Καθηγήτριά μου Κ. Κλεονίκη Δρούγκα για την άριστη επιστημονική γνώση που με πάθος μας μετέδωσε και αποτελεσε για μένα προσωπικά αλλά και για τους συμφοιτητές μου πηγή έμπνευσης.

Ευχαριστώ όλους τους εξαιρετικούς καθηγητές του τμήματος δημιουργικής γραφής που μου έδωσαν τα εφόδια να ολοκληρώσω το πρόγραμμα σπουδών μου.

Ευχαριστώ όλους τους συμφοιτητές μου για την άριστη συνεργασία που είχαμε κατά τη διάρκεια των σπουδών μας και ιδιαίτερος τον Κ. Λεωνίδα Χριστοδουλίδη και την Κ. Ζέτη Φίτσιου.

Τα αδερφια μου Κων/νο Νταλαχάνη και Σταύρο Νταλαχάνη, για την υποστήριξη στο ερευνητικό κομμάτι .

Τον εξαδελφό μου, Παντελή Νταλαχάνη και τους Ιστορικούς Άγγελο Νταλαχάνη, Λεωνίδα Χριστοδουλίδη, Δημήτρη Θρασυβούλου, Αλέξανδρο Λάμπρου, Χρίστο Μπελέ.

Την Δήμητρα Χρηστίδη, για την κατασκευή χαρτών.

Τον Άρη Βαλέρη για την πρωτότυπη μουσική που έγραψε για το ντοκιμαντέρ.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου η οποία πιστεύοντας σε μένα, ήταν αυτή που με ώθησε να ακολουθήσω αυτό το όνειρο σπουδάζοντας σε αυτή την ηλικία. Επιπλέον θα ήθελα να δηλώσω εξαιρετικά περήφανη που ήξερα ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών μου ο σύζυγός μου Βασίλης Βαλέρης, τα τρία μου παιδιά Αρης, Σοφία, Δημήτρης και ο εγγονός μου Βασιλάκης θα με στήριζαν με κάθε τρόπο.

Η πίστη τους σε μένα αποτέλεσε για μένα το μεγαλύτερο κίνητρο για να δώσω το μέγιστο των δυνατοτήτων μου.

Ράνια Νταλαχάνη.

Αφιερώνεται στην οικογένεια που με μεγάλωσε,

Στους αγωνιστές γονείς μου, Αριστείδη Νταλαχάνη και Ελένη Νταλαχάνη
που παρόλα όσα πέρασαν δεν συμβιβάστηκαν μέχρι το τέλος της ζωής τους
και δεν σταμάτησαν να πιστεύουν στον άνθρωπο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

Η Ιστορία του Ελληνικού Στρατού της Μέσης Ανατολής (1941-1944)

Η σύλληψη και η πορεία ανάπτυξης του ντοκιμαντέρ – στοιχεία μεθοδολογίας

Ιστοριογραφική έρευνα και έρευνα πηγών και αρχείων

Κινηματογραφική έρευνα - περιπτώσεις μελέτης

Συμβάσεις του Ιστορικού Ντοκιμαντέρ και η εφαρμογή τους

Χρονικό της εργασίας - επίλογος

Βιβλιογραφία.

Αρχειακό υλικό

Παραρτημα/Σενάριο

Πρόλογος

Το κύριο, εφαρμοσμένο μέρος της διπλωματικής μου εργασίας συνίσταται στη συγγραφή ενός σεναρίου για ένα ιστορικό, βιογραφικό ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους με τίτλο “Η Πορεία μου” (Πολεμιστές ποιητές).

Αφορά στη διαδρομή του πατέρα μου, αεροπόρου Νταλαχάνη Αριστείδη, αγωνιστή και αντιφασίστα και βασίζεται στα ανέκδοτα προσωπικά του ημερολόγια που έχω στην κατοχή μου. Το σενάριο του ντοκιμαντέρ «ακολουθεί τα βήματά του» κατά τη χρονική περίοδο από το 1940 έως το 1950, από την έναρξη του δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου όπου πολέμησε στις μάχες της Αλβανίας και στη Μάχη της Κρήτης συνεχίζοντας με την παραμονή του στην Αίγυπτο και την Παλαιστίνη όπου υπηρέτησε στον Ελληνικό Στρατό της Μέσης Ανατολής, αλλά και στην Ερυθραία όπου βρέθηκε φυλακισμένος των Βρετανών και τελειώνει με την επιστροφή του στην Ελλάδα μετά το τέλος του πολέμου.

Ο στόχος της ταινίας αυτής είναι μέσα από την προσωπική ιστορία του πατέρα μου Αριστείδη Νταλαχάνη να φωτιστεί η Ιστορία του Ελληνικού Στρατού της Μέσης Ανατολής, τα γεγονότα και οι αγώνες χιλιάδων αγωνιστών που ήταν σύντροφοί του σε αυτό το ταξίδι.

Στο τελευταίο μέρος αυτού του τεύχους βρίσκεται η τελευταία γραφή του σεναρίου του ιστορικού αυτού ντοκιμαντέρ. Στο πρώτο μέρος παραθέτω, ως συνοδευτική εργασία, στοιχεία της έρευνας και της δημιουργικής πορείας που ακολούθησα κατά τη συγγραφή του σεναρίου.

Η Ιστορία του Ελληνικού Στρατού της Μέσης Ανατολής (1941-1944) και των αντιστασιακών κινημάτων

Η ιστορία του Ελληνικού Στρατού της Μέσης Ανατολής δεν είναι ιδιαίτερα γνωστή στο ευρύ κοινό αν και ο πληθυσμός των Ελλήνων που εντάχθηκε στις δυνάμεις του κατά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο ξεπερνά τις τριάντα χιλιάδες. Η ιστορία ξεκινά το 1941, όταν η Ελλάδα είχε μόλις κατακτηθεί από τις δυνάμεις του Άξονα και ο βασιλιάς Γεώργιος Β' εγκατέλειψε τη χώρα και συγκρότησε την ελληνική εξόριστη κυβέρνηση στο Καΐρο, γνωστή και ως Κυβέρνηση της Εθνικής Αντίστασης. Στην Αίγυπτο σταδιακά συγκροτήθηκαν οι Ελληνικές ένοπλες δυνάμεις της Μ.Ανατολής. Αποτελούνταν κυρίως από πρόσφυγες πολέμου και Έλληνες της Αιγύπτου και της Συρίας οι οποίοι εντάχθηκαν στις Βρετανικές στρατιωτικές δυνάμεις. Ο στρατός αυτός συμμετείχε σε πολλές κρίσιμες μάχες μαζί με Βρετανούς και Αυστραλούς, όπως αυτή του Ελ Αλαμίν και συνέβαλε στην εκδίωξη των δυνάμεων του Άξονα από τη Μέση Ανατολή.

Ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα που σημαδεύουν την ιστορία του Ελληνικού Στρατού της Μέσης Ανατολής είναι η συμμετοχή του στην επιχείρηση της Ελληνικής Εθνικής Αντίστασης. Η ίδρυση του ΕΑΜ στην Ελλάδα είχε σημαντική επίδραση και σε αυτό το

στρατό. Ήδη στις 10 Οκτωβρίου του 1941 ιδρύθηκε η ΑΣΟ (Αντιφασιστική στρατιωτική οργάνωση). Μέσα σε λίγους μήνες θα ιδρυθεί η ΑΟΝ (Αντιφασιστική οργάνωση ναυτικού) και η ΑΟΑ (Αντιφασιστική οργάνωση αεροπορίας). Σε αυτές τις οργανώσεις εντάχθηκε η συντριπτική πλειοψηφία των φαντάρων και αξιωματικών.

Η φιλοβασιλική εξόριστη Ελληνική κυβέρνηση και οι Βρεττανοί θορυβήθηκαν συνειδητοποιώντας πως αν ικανοποιούσαν το πατριωτικό αίτημα των αγωνιστών της Μ.Ανατολής να μεταφερθούν στην Ελλάδα και να αγωνιστούν για την απελευθέρωση του Ελληνικού λαού στο πλευρό του ΕΛΑΣ, ο συσχετισμός θα άλλαζε αποφασιστικά υπέρ των κομμουνιστών αντιστασιακών όταν ερχόταν η ώρα της ανακατάληψης της εξουσίας μετά τον πόλεμο. Γι αυτό το λόγο πολλοί αξιωματικοί και στρατιώτες του Ελληνικού Στρατού της Μέσης Ανατολής υπέστησαν διώξεις ήδη από τον πρώτο καιρό της εγκατάστασής τους στη Βόρεια Αφρική. Αργότερα τον Απρίλιο του 1944, πολλά μέλη του Ελληνικού Στρατού της Μέσης Ανατολής εξεγέρθηκαν και προχώρησαν σε καταλήψεις στρατοπέδων διάρκειας περίπου είκοσι ημερών υποστηρίζοντας το σχηματισμό κυβέρνησης ενότητας στην Ελλάδα. Η εξέγερση έληξε βίαια οι εξεγερθέντες δικάστηκαν σε στρατοδικεία και χιλιάδες αγωνιστές οδηγήθηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης στην έρημο, γνωστά ως «Σύρματα». Ένα από αυτά ήταν το Ντεκαμερέ της Αβησσυνίας (Αιθιοπίας) όπου επί δύο χρόνια οι 1.500 Έλληνες πολιτικοί κατάδικοι διαβίωναν σε απάνθρωπες συνθήκες. Με την απελευθέρωσή τους και την επιστροφή στην Ελλάδα την περίοδο του εμφυλίου και του μετεμφυλιακού κράτους οι διώξεις για τους περισσότερους από αυτούς τους ανθρώπους συνεχίστηκαν. Ένας από αυτούς τους διωκόμενους αξιωματικούς ήταν και ο πατέρας μου, Αριστείδης Νταλαχάνης, το κεντρικό πρόσωπο αυτού του ιστορικού βιογραφικού ντοκιμαντέρ.

Η σύλληψη και η πορεία ανάπτυξης του ντοκιμαντέρ – στοιχεία μεθοδολογίας

Η ιδέα να αναπτύξω το σενάριο για ένα ιστορικό βιογραφικό ντοκιμαντέρ για τον πατέρα μου και ειδικότερα για τα χρόνια της Μέσης Ανατολής, βασισμένο στις δικές του μαρτυρίες προέκυψε ήδη από το πρώτο εξάμηνο σπουδών μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα δημιουργικής γραφής στην κατεύθυνση κινηματογραφικής και τηλεοπτικής γραφής. Η αποκλειστική πρόσβαση στην πολύτιμη πηγή των ημερολογίων, η πρωτοτυπία του θέματος για την ελληνική κινηματογραφία και η ισχυρή προσωπική μου συναισθηματική εμπλοκή υπήρξαν οι κύριοι λόγοι που με οδήγησαν να αναλάβω αυτό το αρκετά σύνθετο και απαιτητικό έργο και να επιδιώξω να το αναπτύξω με αφοσίωση μέσα σε αυτά τα χρόνια.

Αφορμή για να γράψω αυτό το σενάριο αποτέλεσε ο αγώνας του πατέρα μου και η στάση της ζωής του, όπως και όλων αυτών των ανθρώπων που αγωνίστηκαν μαζί του που ήταν και είναι για μένα πηγή έμπνευσης. Ήταν 23 ετών όταν βρέθηκε στις φλόγες του πολέμου και πολέμησε με ηρωισμό και αυταπάρνηση για ελευθερία και κοινωνική δικαιοσύνη.

Ο πατέρας μου έφυγε από τη ζωή στην ηλικία των 94 ετών. Έτσι είχα την ευκαιρία να ζήσω μαζί του και να τον ακούσω από παιδί να μου αφηγείται την ιστορία του. Είχα την τύχη να διαβάσω τα γραπτά του, τα ημερολόγιά του, τα ποιήματά του. Τον άκουσα χιλιάδες φορές να

απαγγέλει ποιήματα του συναγωνιστή του ποιητή Φώτη Αγγουλέ, που αφορούσαν τους αγώνες και τις εμπειρίες τους μέσα στο Σύρμα στο στρατόπεδο Ντεκαμερέ στα βάθη της Ερυθραίας στην Αφρική. Η προβολή της ιστορίας που αφορά την πορεία του πατέρα μου και των ηρωικών παιδιών που βρέθηκαν μακριά από την Ελλάδα και αγωνίστηκαν για την ελευθερία θεωρείται για μένα χρέος προς την ιστορική αλήθεια αλλά και ελάχιστος φόρος τιμής.

Πέρα από το προσωπικό ενδιαφέρον που είχα λόγω της συγγενικής σχέσης με τον Αριστείδη Νταλαχάνη με διακατείχε ερευνητικό ενδιαφέρον για την ιστορία αυτή, για την οποία μέχρι σήμερα έχουν γραφτεί αρκετά άρθρα, μελέτες και βιβλία από πολιτικούς, στρατιωτικούς, λογοτέχνες, ιστορικούς και αγωνιστές που συμμετείχαν ενεργά στο κίνημα της Μέσης Ανατολής ωστόσο παραμένει μια απο τις πιο άγνωστες στο ευρύ κοινό και σκοτεινές σελίδες της νεότερης ιστορίας.

Η προσπάθεια σύνθεσης αυτού του έργου έπρεπε καταρχήν να βασιστεί σε μία εκτεταμένη **ιστοριογραφική έρευνα**, σε ο,τι αφορά δηλαδή στην αποτύπωση της ίδιας της Ιστορίας και της ερμηνείας της από διαφορετικούς μελετητές σε επιστημονικά συγγράμματα, αλλά και σε άλλες εκφάνσεις δημόσιας ιστορίας (εκλαϊκευμένα βιβλία, άρθρα, μαρτυρίες, εκπομπές κ.λπ.). Αυτή η έρευνα σε επαγγελματικές παραγωγές του είδους ανατίθεται σε επιστημονικούς συμβούλους, που σε κάποιο μικρότερο αλλά σημαντικό βαθμό είχα την ευκαιρία να έχω κι εγώ σε αυτή τη σπουδαστική εργασία.

Παράλληλα, προϋπόθεση σε μεγάλο βαθμό της συγγραφής του σεναρίου ήταν να έχω μια επαρκή εικόνα από το οπτικό υλικό, τις εικόνες που δυνητικά θα μπορούσαν να συνοδεύσουν και να τεκμηριώσουν αυτή την αφήγηση. Η **έρευνα οπτικοακουστικών αρχείων** αν και δεν μπορούσε να γίνει εξαντλητικά έγινε πάντως σε αρκετή έκταση ώστε να παρέχει μια επαρκή ένδειξη γύρω από το τι υπάρχει και θα μπορούσε να βρεθεί. Σε επαγγελματικές παραγωγές του είδους αυτό είναι το έργο ειδικών ερευνητών οπτικοακουστικών αρχείων.

Τέλος, σε ο,τι αφορά σεναριακά θέματα, πολύτιμη ήταν η **κινηματογραφική έρευνα**, η μελέτη του είδους του ιστορικού ντοκιμαντέρ και ειδικότερων σεναριακών προσεγγίσεων με τις οποίες η δική μου είχε έντονη συγγένεια.

Ιστοριογραφική έρευνα και έρευνα πηγών και αρχείων

Το πρώτο βήμα για τη δημιουργία του ντοκιμαντέρ ήταν να καθορίσω το θέμα και το σκοπό του ντοκιμαντέρ και να γράψω μια σύνοψη-treatment λίγων σελίδων.

Κατά τη διάρκεια της έρευνάς μου ήταν απαραίτητο να εντάξω την ιστορία (με γιώτα μικρό) του πατέρα μου στην Ιστορία (με γιώτα κεφαλαίο), άρα να διασταυρώσω τις μαρτυρίες που είχα από τα ημερολόγια του με τα ιστορικά ντοκουμέντα, και τις άλλες πηγές που αναφέρονται στα γεγονότα που διαδραματίστηκαν τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Έπρεπε να ερευνήσω τα ιστορικά γεγονότα που έλαβαν χώρα τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και που συνδέονταν με την πορεία του αεροπόρου πατέρα μου Αριστείδη Νταλαχάνη απο την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, στην Αλβανία στη Μάχη της Κρήτης και κυρίως στη Μέση Ανατολή και στα στρατόπεδα συγκέντρωσης στο Σύρμα Ντεκαμερέ της Ερυθραίας εως την επιστροφή του στην Ελλάδα μέχρι τις πρώτες δίκες των αεροπόρων.

Αναζήτησα και συνέλεξα ιστορικές πηγές ενώ πλούσια ιστορική βιβλιογραφία μου πρότειναν σημαντικοί ιστορικοί, όπως ο Άγγελος Νταλαχάνης, Λεωνίδας Χριστοδουλίδης, Χρίστος Μπελλές, Δημήτρης Θρασυβούλου, Αλέξανδρος Λάμπρου. Η συμβολή των παραπάνω ιστορικών μου επέτρεψε να διερευνήσω και να κατανοήσω με αντικειμενικότητα και ψυχραιμία τα γεγονότα της περιόδου.

Το βασικό αρχειακό υλικό που διέθετα, περιελάμβανε τα προσωπικά ημερολόγια και γραπτά του Αριστείδη Νταλαχάνη και τις φωτογραφίες του από εκείνη την περίοδο,

Η έρευνα οπτικοακουστικών πηγών περιελάμβανε την αναζήτηση μου σε αρχεία, μουσεία, κινηματογραφικές πηγές και άλλες βάσεις δεδομένων για να βρω εικόνες, φωτογραφίες, και άλλα στοιχεία που χρειαζόμουνα για το ντοκιμαντέρ.

Προσπάθησα να ελέγξω την αξιοπιστία των πληροφοριών, να τις αξιολογήσω και για να τις επιβεβαιώσω ήρθα σε επαφή με ακαδημαϊκούς που έχουν ασχοληθεί με το συγκεκριμένο θέμα θεωρώντας ότι η αξιοπιστία των πληροφοριών ήταν το πιο σημαντικό κομμάτι για την αξιοπιστία του ντοκιμαντέρ.

Προσπάθησα να αναλύσω και να συνδέσω τις πληροφορίες και να βρω τα κοινά στοιχεία με τις πληροφορίες που ήταν καταγεγραμμένες στο ημερολόγια του πατέρα μου.

Στα πλαίσια της επεξεργασίας του πρωτότυπου υλικού μετέγραψα ηλεκτρονικά όλα τα χειρόγραφα γραπτά κείμενα, ημερολογια, ποιήματα και επιστολές που είχα από τον πατέρα μου.

Συνέλεξα και ψηφιοποίησα όλες τις παλιές φωτογραφίες που είχα, καθώς και επιστολές από αγαπημένα του πρόσωπα.

Κατέγραψα προφορικές ιστορίες ανθρώπων που είχαν ζήσει τα γεγονότα ή είχαν εμπειρία σχετικά με το θέμα. Πήρα συνεντεύξεις από ιστορικούς, από συγγενείς του πατέρα μου, απο τον αδερφό μου, απο απογόνους συντρόφων του ώστε να ενισχυθεί η αξιοπιστία και η αφήγηση του ντοκιμαντέρ.

Κινηματογραφική έρευνα- περιπτώσεις μελέτης

Κατά τη διάρκεια της έρευνάς μου, είδα πολλά ιστορικά ντοκιμαντέρ και αναζήτησα βιογραφίες και ιδιαίτερα εκείνες που αναφέρονται σε ιστορίες «ανωνύμων» και λιγότερο ταινίες που αναφέρονται σε «δημόσια πρόσωπα». Μετά από κάποιο διάστημα στράφηκα ειδικότερα σε ταινίες στις οποίες ο σκηνοθέτης εμφανίζεται ο ίδιος μέσα στην ταινία ως ερευνητής που εμπλέκεται συναισθηματικά με το ιστορικό πρόσωπο που βιογραφεί, αναζητά τα ίχνη του ταξιδεύοντας και ερευνώντας στους τόπους όπου ο πρωταγωνιστής έζησε.

Στο πλαίσιο αυτό στην κινηματογραφική μου έρευνα εστίασα το ενδιαφέρον μου ιδιαίτερα σε τρεις περιπτώσεις μελέτης:

- Το πρώτο ντοκιμαντέρ – περίπτωση μελέτης- ήταν το “ My Architect: A Son's journey” (Ο αρχιτέκτονας μου το ταξίδι ενός γιού), ένα αμερικανικό ντοκιμαντέρ που σκηνοθετήθηκε από το γιό του καταξιωμένου αρχιτέκτονα Ναθάνιελ Καν και κυκλοφόρησε το 2003.

Η ταινία ασχολείται με το έργο και τη ζωή του Λούις Καν και την έρευνα του γιού του για να ανακαλύψει την αλήθεια γύρω από τη ζωή του πατέρα του και να τον γνωρίσει καλύτερα. Η απομαγνητοφώνηση και καταγραφή του σεναρίου της ταινίας με βοήθησε να κατανοήσω τη δομή που χρησιμοποιήθηκε για την αφήγηση της ιστορίας όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται το χρόνο μέσα από τις εποχές και τις φάσεις της ζωής του Λουίς Καν. Η ταινία συντίθεται από δύο πλοκές, την πλοκή της ζωής του πατέρα αρχιτέκτονα Ναθάνιελ Καν η οποία ακολουθεί εν πολλοίς χρονολογική σειρά από την παιδική ηλικία μέχρι το θάνατό του και την πλοκή της αναζήτησης του γιου που ακολουθεί επίσης χρονολογική σειρά, από την αρχή μέχρι το τέλος της αναζήτησης.

Ανέλυσα τον τρόπο με τον οποίο ο σκηνοθέτης της ταινίας χρησιμοποίησε τα αρχειακά υλικά.

Το πώς οι συνεντεύξεις επηρέασαν την αφήγηση και ανέδειξαν την πορεία του.

Την αισθητική της ταινίας και την εξέλιξη της αφήγησης. Το πώς τέθηκε στο ντοκιμαντέρ το κεντρικό ερώτημα και πώς απαντήθηκε.

Η ταινία με βοήθησε προσφέροντας μου πολλά δεδομένα και παραδείγματα που μπόρεσαν να λειτουργήσουν ως κατευθυντήριες γραμμές για τη δημιουργία ενός νέου βιογραφικού ντοκιμαντέρ.

- Το δεύτερο ντοκιμαντέρ που μελέτησα έχει τίτλο ‘ Turn Your Body to the Sun’ (Στρέψε το σώμα σου στον ήλιο) σε σκηνοθεσία Αλιόνα Φαν Ντερ Χορστ. Οι ομοιότητες με την περίπτωση της δικής μου ταινίας ίσως εδώ ήταν εντονότερες.

Η ταινία αφορά την απίστευτη ιστορία ενός Σοβιετικού Τατάρου αιχμαλώτου του πολέμου

που αιχμαλωτίστηκε από τους Ναζί και μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου επιστρέφοντας στη Ρωσία, μεταφέρεται σε ένα από τα πιο απάνθρωπα στρατόπεδα του Στάλιν. Ο κεντρικός ήρωας ήταν ο χαμένος πατέρας και η κόρη σε ρόλο ερευνητή ακολουθούσε τη διαδρομή του 60 χρόνια μετά, μέσα από τα ημερολόγια του προσπαθώντας να καταλάβει τι ήταν αυτό που διαμόρφωσε τον χαρακτήρα του πατέρα της.

Επίσης η σκηνοθέτης κάνει τη δική της έρευνα και μέσα από την ιστορία του Ρώσου στρατιώτη αναζητά τα ίχνη εκατομμυρίων Σοβιετικών στρατιωτών που βρέθηκαν ανάμεσα στα πυρά δυο δικτατόρων εκείνης της εποχής και στο τέλος εκτοπίστηκαν.

Και πάλι έχουμε να κάνουμε με δύο πλοκές που συμπλέκονται, της ιστορίας στο παρελθόν και της ιστορίας στο παρόν.

- Το τρίτο ντοκιμαντέρ είχε τίτλο “ Antoine The Fortunate” (Antoine ο Καλότυχος) σε σκηνοθεσία Nefin Dinc και σενάριο Nefin Dinc και Απόστολου Καρακάση.

Η ταινία μέσα από το προσωπικό ημερολόγιο του Antoine Kope και το προσωπικό του αρχείο το οποίο περιλαμβάνει ερασιτεχνικά φιλμ, σκίτσα, προσωπογραφίες, γελοιογραφίες, αποκόμματα εφημερίδων, φωτογραφίες, ηχογραφήσεις και αναμνηστικά που ο Αντουάν συνέλεγε κατά τη διάρκεια ολόκληρης της ζωής του παρακολουθεί τη ζωή του και τις συνέπειες της μετάβασης από ένα κόσμο αυτοκρατοριών σε έναν κόσμο εθνών κρατών.

Ο Antoine αναγκάστηκε με την έκρηξη των Βαλκανικών πολέμων να εγκαταλείψει Θεσσαλονίκη. Πολέμησε με τον αυστρο ουγγρικό στρατό στην Παλαιστίνη κατά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο και γύρισε στην Κων/πολη ηττημένος. Ενώ ο πόλεμος μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας βρισκόταν σε έξαρση παντρεύτηκε με μια Ελληνίδα την οποία κατάφερε να προστατεύσει κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής καταστροφής.

Στο τέλος αναγκάστηκε να μεταναστεύσει στην Αμερική διότι βρέθηκε χωρίς πατρίδα με την νέα κατάσταση των Ευρωπαϊκών εθνών κρατών. Παρά το γεγονός ότι έζησε την μετάβαση από τον παλιό στον νέο κόσμο υπήρξε τελικά «καλότυχος» γιατί παρόλα όσα βίωσε κατάφερε να επιβιώσει και να καταγράψει όλη αυτή την ιστορία που μας βοηθά να κατανοήσουμε καλύτερα το σημερινό κόσμο.

Στην περίπτωση αυτής της ταινίας μελέτησα περισσότερο τη χρήση της δραματοποίησης (reenactments), του κινουμένου σχεδίου καθώς και την χρήση αρχαιακών υλικών γενικά.

Η μελέτη των ταινιών αυτών με βοήθησε να καταλάβω πως χρησιμοποιούνται κάποιες συμβάσεις και κανόνες για την δημιουργία ενός βιογραφικού ιστορικού ντοκιμαντέρ.

Συμβάσεις του Ιστορικού Ντοκιμαντέρ και η εφαρμογή τους

Ένα ιστορικό ντοκιμαντέρ μπορεί να εκπαιδεύσει το κοινό και να αποτελέσει ευκαιρία για τη διάδοση ιστορικής γνώσης παρέχοντας συγχρόνως μια συναρπαστική εμπειρία ανακάλυψης για τους θεατές του.

Προκειμένου να παρέχει αυτή τη δυνατότητα συνδυασμού ψυχαγωγίας και γνώσης, το ιστορικό ντοκιμαντέρ πολύ συχνά εστιάζει σε **αφηγήσεις που βασίζονται σε υπαρκτούς χαρακτήρες και την πραγματική ιστορία τους** που διασταυρώνεται με μεγάλα ιστορικά γεγονότα και γίνεται το όχημα για να παρουσιαστεί μία ευρύτερη ιστορική περίοδος. Με τον τρόπο αυτό η ιστορία του πατέρα μου γίνεται το όχημα για να παρουσιαστεί ευρύτερα η Ιστορία του Ελληνικού Στρατού της Μέσης Ανατολής.

Ως ένα ντοκιμαντέρ που διηγείται γεγονότα που έγιναν στο παρελθόν ο τρόπος αφήγησης, σύμφωνα με την κατάταξη του θεωρητικού Bill Nichols, ακολουθεί τον τρόπο της έκθεσης (expository mode). Έτσι ο **λόγος** είναι το κύριο στοιχείο που οδηγεί την αφήγηση και όχι η παρατήρηση των δράσεων. Ο λόγος με τον οποίο παρουσιάζονται ιστορικά γεγονότα και πληροφορίες μπορεί να έχει διάφορες μορφές όπως:

- Voice over (προφορική αφήγηση) παρουσιαστή
- Voice over (προφορική αφήγηση) ιστορικών προσώπων βασισμένο σε ιστορικά τεκμήρια (απομνημονεύματα, άρθρα, επιστολές κ.λπ)
- Συνεντεύξεις-μαρτυρίες ιστορικών προσώπων που έζησαν τα γεγονότα
- Ιστορικές ηχογραφήσεις (υλικό αρχείου)
- Συνεντεύξεις ειδικών (συνήθως ιστορικών)

Το σύνολο του λόγου που ακούγεται σε ένα ιστορικό ντοκιμαντέρ συντίθεται σε μία σειρά, όπου τα διάφορα είδη λόγου εναλλάσσονται και καταγράφεται σε ένα δίστηλο σενάριο στην αριστερή πλευρά, εκεί που περιγράφεται το τι ακούγεται στην ηχητική μπάντα της ταινίας.

Το σημαντικό στην περίπτωση του δικού μου σεναρίου είναι ότι η αφήγηση των αυθεντικών μαρτυριών γίνεται σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση (voice over) από μια φωνή που υποδύεται τον ίδιο τον Αριστείδη Νταλαχάνη.

Σε ο,τι αφορά στην **πλευρά της εικόνας**, η οποία περιγράφεται στη δεξιά πλευρά του δίστηλου σεναρίου οι δυνατότητες χωρίζονται στις εξής κύριες κατηγορίες:

- Κινηματογραφικό υλικό αρχείου
- Φωτογραφικό υλικό αρχείου
- Κειμήλια και τοπόσημα από τα γεγονότα της περιόδου (πχ αντικείμενα ή κτίρια)
- Δραματοποιημένες αναπαραστάσεις με ηθοποιούς
- Δραματοποιημένες αναπαραστάσεις με κινούμενο σχέδιο
- Χάρτες, επεξηγηματικά γραφήματα

Σε ιστορικά ντοκιμαντέρ συχνά υπάρχει και η παρουσία ενός παρουσιαστή που ταξιδεύει στους αντίστοιχους τόπους και ερευνά επί τόπου την ιστορία, αναζητά πηγές, μαρτυρίες ανθρώπων, χώρους κ.ο.κ. Ο ρόλος αυτός στην εμπορική τηλεόραση ανατίθεται σε κάποιο γνωστό πρόσωπο από την επιστημονική κοινότητα που ασχολείται με τη δημόσια ιστορία, ή κάποια άλλη γνωστή προσωπικότητα που θα είναι αναγνωρίσιμη από το κοινό. Στον «κινηματογράφο τέχνης» ο παρουσιαστής συχνά είναι ο ίδιος ο σκηνοθέτης ή κάποιος κοντινός άνθρωπος-συγγενής ενός ιστορικού προσώπου που συχνά μπορεί να συ-σκηνοθετεί την ταινία. Στη δική μου ταινία ως τέτοιο πρόσωπο επέλεξα τον γιό μου Άρη Βαλέρη.

Έτσι στην ταινία αναπτύσσονται δύο πλοκές και παρακολουθούμε δυο πρωταγωνιστές. Η πρώτη ιστορία είναι του Αριστείδη Νταλαχάνη και η δεύτερη είναι του εγγονού του Άρη, ο οποίος φαίνεται ως ο δημιουργός στην ουσία του ντοκιμαντέρ, ως αφηγητής-σύγχρονος ερευνητής ο οποίος ακολουθεί τα βήματα του παππού του και καθώς ταξιδεύει ανακαλύπτει νέα στοιχεία που συμπληρώνουν το πορτρέτο του. Η αφήγηση του εγγονού είναι πρωτοπρόσωπη. Οι δυο ιστορίες συμπλέκονται και στο τέλος οι δυο πρωταγωνιστές ολοκληρώνουν ένα δραματικό τόξο και φτάνουν σε κάποια κατάσταση ισορροπίας. Ο Αριστείδης Νταλαχάνης στο τέλος επιστρέφει στην Ελλάδα και μετά από αρκετά χρόνια κυνηγητών και περιπετειών επιστρέφει σε κάποια κανονικότητα. Παρομοίως ο εγγονός-αφηγητής Άρης κλείνει τα περισσότερα από τα ερωτήματα που είχε θέσει στην αρχή. Ποτέ δεν θα τα μάθει όλα. Έμαθε όμως αρκετά. Οι δυο πλοκές ακολουθούν μια χρονολογική δομή.

Ο Άρης στο «ταξίδι αναζήτησης» επισκέπτεται μνημεία και πραγματικές τοποθεσίες που σχετίζονται με το θέμα και αναδεικνύουν την αξιοπιστία του ντοκιμαντέρ. Ο θεατής έρχεται πιο κοντά στην ιστορία στο περιβάλλον και τις συνθήκες που έχουν σχέση με την ιστορία. Επίσης τα τοπία δείχνουν την εξέλιξη του χρόνου μέσα από τις αλλαγές, τις φθορές στα τοπία στις πόλεις στα χωριά και γενικά σε όλα τα μέρη που πέρασαν οι πρωταγωνιστές μας. Στο συγκεκριμένο ντοκιμαντέρ οι τοποθεσίες έχουν πολύ μεγάλη σημασία γιατί βοηθούν τους θεατές να κατανοήσουν καλύτερα το πλαίσιο της ιστορίας και τους μεταφέρουν στα περιβάλλοντα που διαδραματίστηκαν τα ιστορικά γεγονότα.

Τέλος, συχνά, ιδιαίτερα στην εμπορική τηλεόραση, ένα ιστορικό ντοκιμαντέρ ξεκινάει με μια μικρή εισαγωγή που παρουσιάζει το θέμα, μία σεκάνς πριν τους τίτλους αρχής (pre title sequence) και λειτουργεί ως τήζερ για τη συνέχεια. Το στοιχείο αυτό είναι ένα μορφολογικό χαρακτηριστικό που το υιοθέτησα και στο δικό μου σενάριο.

Ο τίτλος «Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΟΥ», προέρχεται από μια συλλογή ποιημάτων που ο ίδιος ο ο πατέρας μου είχε γράψει και αφορούσε στη διαδρομή του και στους αγώνες του. Ο δεύτερος τίτλος «ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ ΠΟΙΗΤΕΣ», είναι εμπνευσμένος από τον τρόπο με τον οποίο αντιστάθηκε ο ίδιος και οι συναγωνιστές του όταν βρέθηκαν κλεισμένοι μέσα στις φυλακές στο Σύρμα στο Ντεκαμερέ στα βόρεια της Αφρικής στην Ερυθραία από τους Βρετανούς συμμάχους, γράφοντας ποίηση, εκδίδοντας λογοτεχνικά περιοδικά και εφημερίδες, τραγουδώντας και παίζοντας θέατρο.

Χρονικό της εργασίας - επίλογος

Όπως αναφέρθηκε η εργασία αυτή ξεκίνησε να αναπτύσσεται στο πλαίσιο των μαθημάτων σεναρίου ντοκιμαντέρ του Α΄ έτους σπουδών στο ΔΠΜΣ. Στο τέλος του ίδιου έτους κατέθεσα την εργασία στο International Festival Pitching Lab του φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ «beyond the borders» στο Καστελόριζο όπου έγινε δεκτή

Η προφορική παρουσίαση -pitch εκεί έγινε από τον γιο μου και πρωταγωνιστή της ταινίας Άρη Βαλέρη και συγκέντρωσε πολύ θετικά σχόλια. Το κείμενο στο οποίο βασίστηκε η παρουσίαση είναι το παρακάτω (σε μετάφραση):

Γιατί ένας παρασημοφορημένος ήρωας του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου φτάνει στο σημείο να κάψει τα παράσημα του; Πώς ένα πιλότος που κατέρριψε γερμανικά αεροπλάνα, φτάνει ξυπόλητος στη Μέση Ανατολή, προσφέρει στον αγώνα εναντίον του Ρόμμελ και του γερμανικού Άφρικα Κορπ αλλά παρόλα αυτά καταλήγει πίσω από τα σύρματα ενός στρατοπέδου αιχμαλώτων, φρουρούμενος από Άγγλους στρατιώτες; Πώς ένας άνδρας, που κατάγεται από την γενιά του Κολοκοτρώνη και που το πραγματικό του όνομα είναι Τσεργίνης-Σεργίνης, (sergin, τουρκικά που σημαίνει καταδιωκόμενος, διωγμένος) βρίσκεται και ο ίδιος διωγμένος και καταδιωκόμενος σε μια άλλη ιστορική συγκυρία; Και πώς, περνώντας δια πυρός και σιδήρου, καταφέρνει να διατηρήσει την αξιοπρέπεια και το υψηλό του φρόνημα;

Στο ντοκιμαντέρ αυτό παρακολουθούμε την πορεία ενός πιλότου από την Σχολή Ικάρων της προπολεμικής Ελλάδας, στις φλόγες του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, στην κατοπινή του δύσκολη μετάβαση, μετά από την Μάχη της Κρήτης στη Μέση Ανατολή. Τις πολεμικές διακρίσεις του εκεί αλλά και την εμπλοκή του στο κίνημα της Μέσης Ανατολής, στο οποίο έχει αναφερθεί εκτενώς και ο Στρατής Τσίρκας στις Ακυβέρνητες Πολιτείες του. Η αιχμαλωσία από τους «συμμάχους» Άγγλους και ο εγκλεισμός του στο στρατόπεδο Ντε Καμερέ της Ερυθραίας και τα συγκλονιστικά γεγονότα που έλαβαν χώρα εκεί. Η επιστροφή του στην πατρίδα, στην κρίσιμη περίοδο μετά τα Δεκεμβριανά και οι διωγμοί που βιώνει. Η προσπάθεια του μαζί με τον μετέπειτα βουλευτή της ΕΔΑ Ιπποκράτη Ζαΐμη ν' αποφευχθεί ο εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα, τον στοχοποιεί πανταχόθεν και καθώς κινδυνεύει η ζωή του δραπετεύει από την Σάμο, μεταμφιεσμένος σε καλογοριά. Για να γνωρίσει νέους διωγμούς, αλλά και να συνεχίσει τον αγώνα για τα ιδανικά του στην μετεμφυλιακή Ελλάδα.

Πρόσωπα και γεγονότα μιας κρίσιμης εποχής και ιδιαίτερα φορτισμένης από μίσση, πάθη και σκοπιμότητες κάθε είδους αλλά και αγώνες και θυσίες για ιδανικά, φωτίζονται και ζωντανεύουν μέσω των μικροιστοριών και των σκέψεων και των συναισθημάτων που καθρεφτίζονται στα ανέκδοτα ημερολόγια του Αριστείδη Νταλαχάνη. Έτσι φωτίζεται η μεγάλη ιστορία μιας εποχής ταραγμένης και κρίσιμης για την ιστορία της χώρας. Ο Αριστείδης Νταλαχάνης είναι ο ανιδιοτελής ιδεαλιστής που η προσωπική του ιστορία

διασταυρώνεται με την Ιστορία (με I κεφαλαίο) ενώ ο ίδιος προσπαθεί να κατανοήσει και να ερμηνεύσει φαινομενικά αντιφατικά γεγονότα, που συνθέτουν μια δραματική ιστορία ζωής και ένα οδυνηρό ταξίδι αυτογνωσίας.

Ένα ντοκιμαντέρ που θα μείνει ζωντανό στην μνήμη των θεατών του, κτήμα ες αεί, προσφέροντας τους άφθονες συγκινήσεις και τροφή για σκέψη.

Στο έκτο διεθνές φεστιβάλ ντοκιμαντέρ του Καστελόριζου πήρα κατευθυντήριες γραμμές και σημαντικές συμβουλές και εκεί οφείλω και την ιδέα της συμμετοχής του Άρη στην «πλοκή αναζήτησης» μετά από αντίστοιχη εισήγηση του commissioning editor του γερμανικού καναλιού ADR. Έτσι ενώ αρχικά η ανάμιξή του γιου μου στο πρότζεκτ ήταν η σύνθεση μουσικής (στην περίπτωση που υλοποιηθεί η ταινία) ο ρόλος του αναβαθμίστηκε μέσω αυτής της παρουσίασης.

Παράλληλα είχα την ευκαιρία με τη σύνοψη του σεναρίου να λάβω μέρος σε Πανελλήνιο διαγωνισμό του Ιδρύματος Βασιλικής και Όλγας Σταυροπούλου, που αφορούσε την Εθνική Αντίσταση και να πάρω Εύφημο Μνεία.

Η συγγραφή πέρασε από πολλά στάδια και διαδοχικές γραφές.

Ένα από τα πιο δύσκολα πράγματα που είχα να αντιμετωπίσω ήταν ότι χρειάστηκε να περικόψω τα δυο τρίτα απο τις καταγραφές των ημερολογίων. Τα κριτήρια για τη δύσκολη αυτή επιλογή ήταν τα παρακάτω:

Έπρεπε ασφαλώς να επιλέξω τα σημαντικότερα γεγονότα, αυτά που ήταν αντιπροσωπευτικότερα για το θέμα του ντοκιμαντέρ και θα βοηθούσαν ώστε να περάσουν τα κυριότερα μηνύματα από αυτά που ήθελα να μεταδώσω.

Παράλληλα έπρεπε να επιλέξω γεγονότα που προκαλούσαν έντονα συναισθήματα και είχαν μεγάλη αξία για τους ανθρώπους που συμμετείχαν στο ντοκιμαντέρ.

Στην προσπάθεια να σχεδιάσω τη δομή και να οργανώσω την αφήγηση η διαρκής μου προσπάθεια ήταν να διατηρήσω την αντικειμενικότητα στην παρουσίαση των γεγονότων.

Χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία και τις κατάλληλες πηγές και ακολουθώντας την αισθητική και τεχνική προσέγγιση για τη δημιουργία του ντοκιμαντέρ είχα την ευκαιρία να εξερευνήσω μια συναρπαστική ιστορία.

Το βιογραφικό ιστορικό ντοκιμαντερ αποτελεί μια πολύτιμη πηγή πληροφοριών και ένα μέσο που διατηρεί τις μνήμες του παρελθόντος ζωντανές.

Ολοκληρώνοντας την εργασία μου, επιβεβαιώνεται η σημασία της διατήρησης της ιστορίας και των προσωπικών μαρτυριών.

Είναι σημαντικό να ερευνούμε, να αναζητούμε, να καταγράφουμε και να αναδεικνύουμε τις ιστορίες του παρελθόντος συμβάλλοντας έτσι στη διαδόσή τους.

Η αναζήτηση της αλήθειας συμβάλει στο να διδασκόμαστε από το παρελθόν και να εκτιμούμε την ελευθερία. Μέσα από αυτή την εργασία είχα την ευκαιρία να ανακαλύψω νέες πλευρές της ιστορίας που αφορούσε την πορεία του πατέρα μου και να εκτιμήσω ακόμη περισσότερο τους αγώνες και τις θυσίες του.

Βιβλιογραφία

1. Αγγουλές Φ. (2011) Ποιήματα Σύγχρονη εποχή.
2. Αγγουλές Φ. (1990) Άπαντα.Ομήρειο Πνευματικό κέντρο Χίου. Χίος.
3. Αγγουλές Φ. 2003. Πορεία μέσα στη νύχτα. Εκδόσεις Σύγχρονη εποχή.
4. Αθανασιάδης Γ. (1975) Η Πρώτη πράξη της Ελληνικής Τραγωδίας. Μέση Ανατολή: 1940-1944, Αθήνα.
5. Αρώνης Θ. (1980) Ντεκαμερέ, Αγωνιστική πορεία 1941-1961. Αθήνα Εκδόσεις Ιωλκός.
6. Γρηγοριάδης Σ.(2009) <<Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας 1941-1974 τ.3>> Εκδόσεις Polaris.
7. Ζαφείρης Γ.<< Ο στρατιώτης ποιητής>>. (Σενάριο για Ντοκιμαντέρ για τον ποιητή Φώτη Αγγουλέ).
8. Λάμπρου Α. (2021) (επιμέλεια). Πόλεμος και Προσφυγιά. Πρόσφυγες από την Ελλάδα: Τουρκία, 941-1Μέση Ανατολή, Αφρική 1946.

Θρασυβούλου Δ. (Η μεσανατολίτες Συρματάδες και ο Εμφύλιος στη Σάμο. Μια ιστορία σε συνέχειες. Εκδόσεις Επίκεντρο. Θεσσαλονίκη.
9. Νεφελούδης Β. (1981) Η ελληνική αντίσταση στην Μέση Ανατολή, τ.1-2, Αθήνα Θεμέλιο. Εκδόσεις Θεμέλιο.
10. Νταλαχάνη Α. Φωτογραφίες από το αρχείο του.
11. Νταλαχάνη Α. Χειρόγραφα ημερολόγια.
12. Νταλαχάνης Π. Επιστολές.
13. Νταλαχάνης Γ. Σπουδές με σπονδές. Εκδόσεις Φυκίρης.
- 14.Ταμβακλής Γ. (2003) Οδοιπορικό στη Μέση ανατολή 1941-1945. Εκδόσεις Υπερόριος.
15. Τσίρκας Σ. (1961) Η Λέσχη Ακυβέρνητες Πολιτείες. Εκδόσεις Κέδρος.
16. Τσίρκας Σ. (1962) Αριάγνη Ακυβέρνητες Πολιτείες. Εκδόσεις Κέδρος.
17. Τσίρκας Σ. (1965) Η Νυχτερίδα Ακυβέρνητες Πολιτείες. Εκδόσεις Κέδρος.

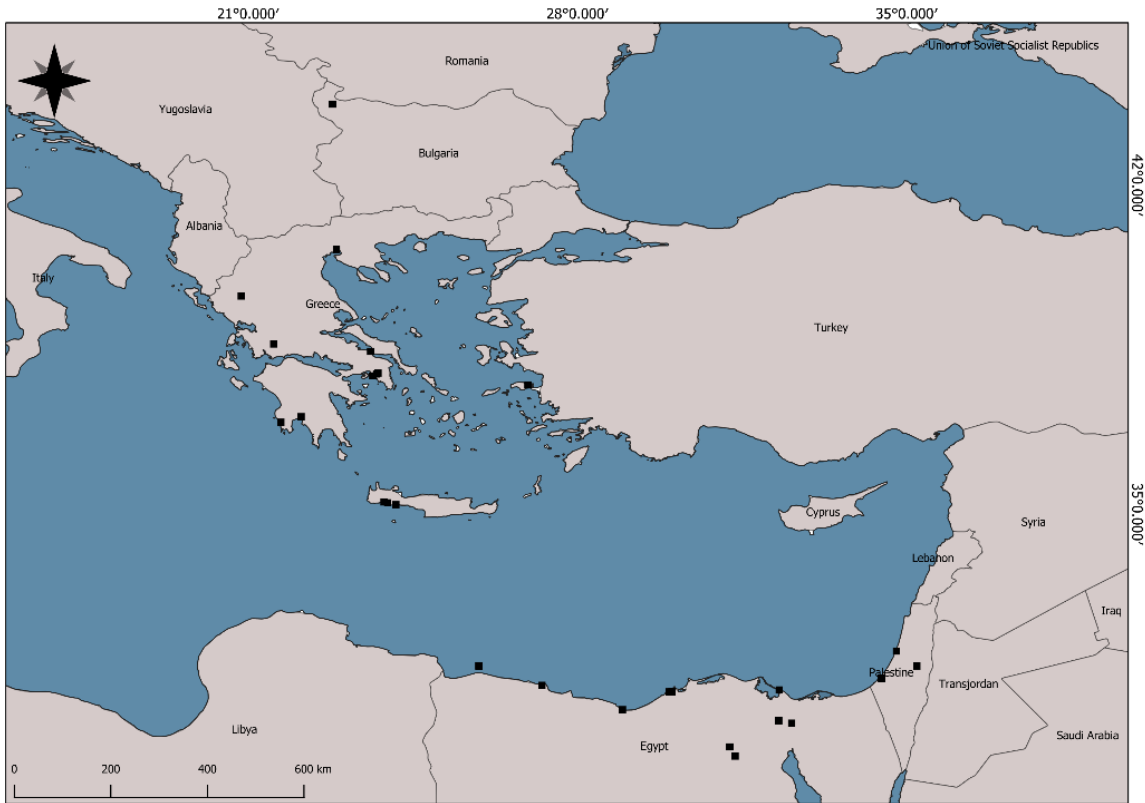

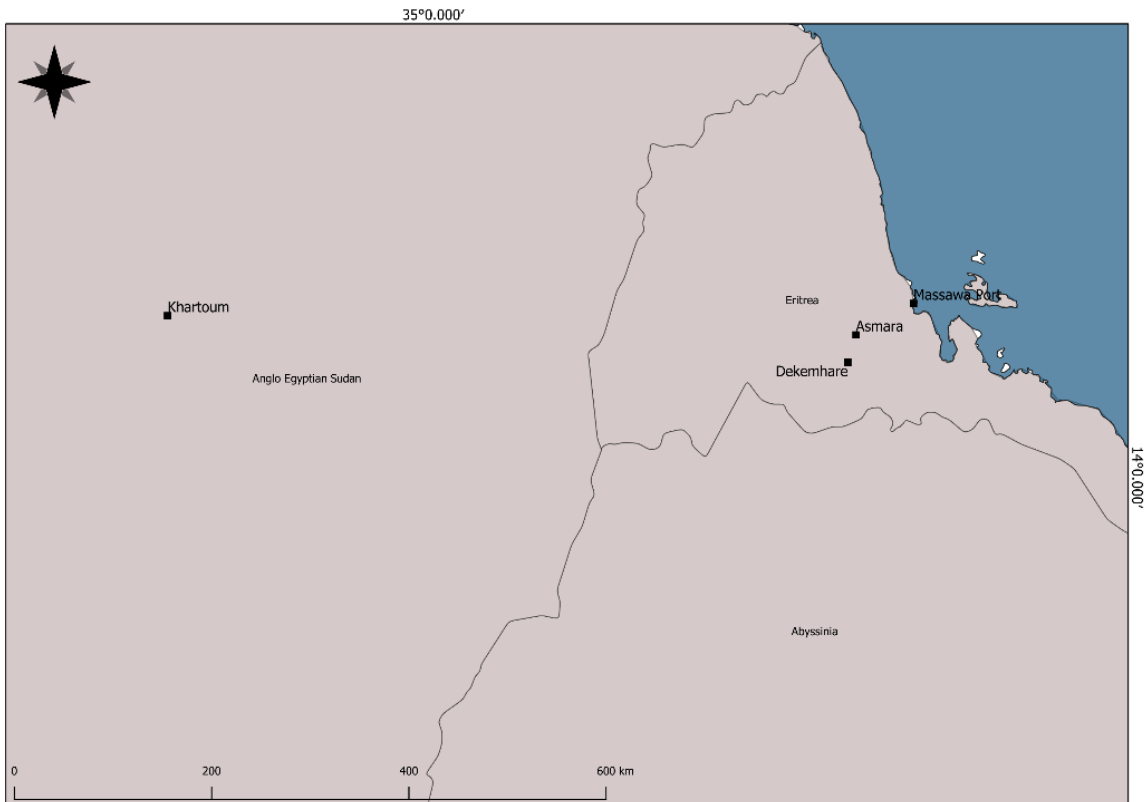
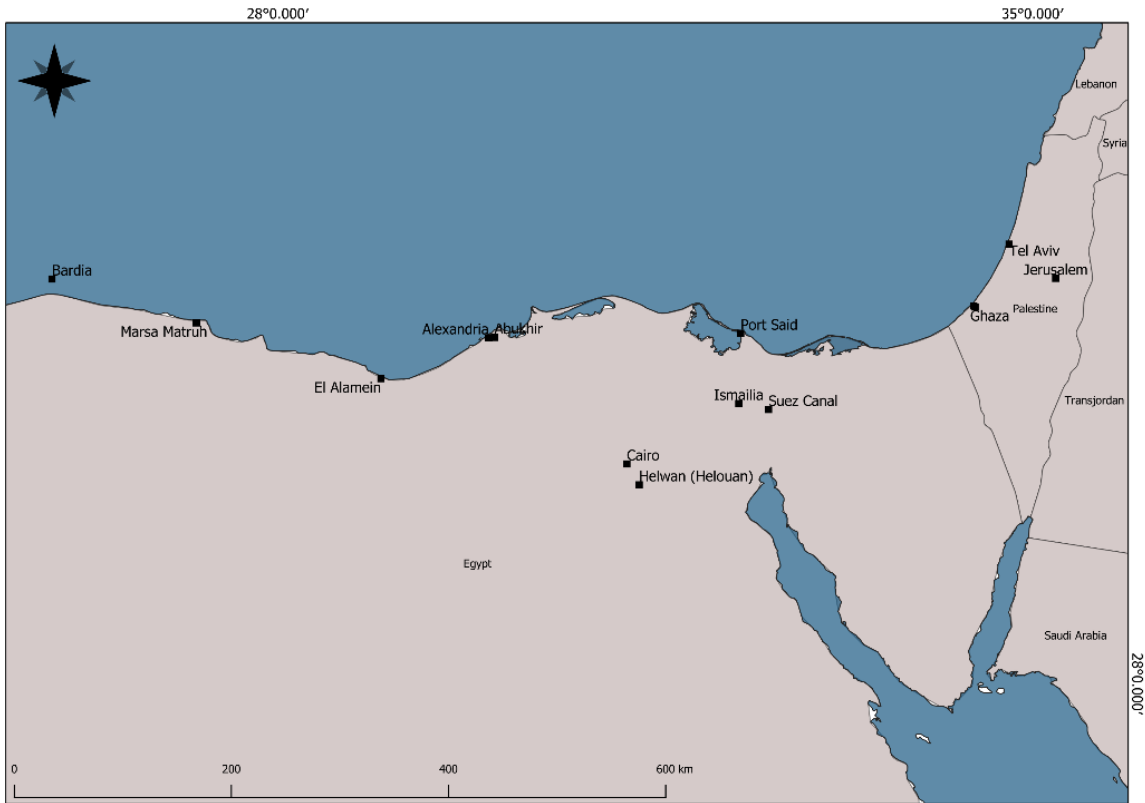
18. Τσιροπινά Σ. (2011) Φώτης Αγγουλές: Πορεία στο φως και το σκοτάδι της ζωής του. Χίος Εκδόσεις <<Άλφα Π>>.
19. Τσώρτσιλ, Ο. (1955) Απομνημονεύματα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Αθήνα Ίκαρος.
20. Χατζηαγγελής Β. (1994) Το όγδοο Τάγμα Σελίδες ημερολογίου 1940-1945. Λάμπης Ράππας Ιστορική Εισαγωγή. Εκδόσεις Ράππας.
21. Χριστοδούλου Γ. (2002) Ελ Αλαμείν, Μέση Ανατολή, Μπαρντία: Η ιστορία ενός Αιγυπτιώτη Έλληνα στρατιώτη (1915-1966). Αθήνα. Βιβλιοπωλείον της Εστίας.
22. Χριστοδούλου Ν. << Τα γεγονότα στη Μέση Ανατολή >>. Πανεπιστήμιο Κρήτης.
23. Χρησιδη Δ. Χάρτες από την πορεία του Αριστεΐδη Νταλαχάνη.
24. Φωτογραφίες από το διαδίκτυο.
25. Ψυρούκης Ν. (1940-1974) , <<Ιστορία σύγχρονης Ελλάδας.1>> Εκδόσεις Επικαιρότητα.

Αρχειακό Υλικό

[Through the flames of World War II - music by Aris Valeris - YouTube](#)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ/ ΣΕΝΑΡΙΟ.

Ηχος.	Εικόνα.
<p data-bbox="304 394 555 427">Πριν απο τον τίτλο.</p> <p data-bbox="264 461 683 595">Μουσική. V.O. Άρης. (εγγονός Αριστείδη Νταλαχάνη).</p> <p data-bbox="181 663 762 797">Ο παππούς μου γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του Α΄ παγκοσμίου πολέμου το 1917, σε ένα χωριό της Μεσσηνίας. Σε μια οικογένεια με άλλα 5 αδέρφια.</p> <p data-bbox="181 797 762 1267">Η μητέρα του δεν τον φώναζε ποτέ με το όνομά του. Τον φώναζε Γαλάνη από το χρώμα των φωτεινών ματιών του. Κατάφερε να σπουδάσει διανύοντας καθημερινά ξυπόλητος μέσα από τα βουνά μια απόσταση τριών ωρών. Ο παππούς μου ήταν αεροπόρος τον έλεγαν Αριστείδη. Έχω το όνομά του. Στο σπίτι μας υπήρχε αυτή η φωτογραφία του, τον δείχνει νέο πιλότο, λίγο πριν απο το ξέσπασμα του Β΄ΠΠ. Μετά ήρθε ο πόλεμος. Εκει θα συμμετείχε στις μάχες του 1940, θα κατέρριπτε τρία Γερμανικά αεροπλάνα και θα έπαιρνε 14 παράσημα.</p> <p data-bbox="181 1267 762 1671">Παρόλα αυτά σύντομα θα κατέληγε φυλακισμένος στα βάθη της ερήμου στο Σύρμα στο Ντεκαμερέ, μαζί με άλλους άντρες αγνούς αγωνιστές της ελευθερίας, ποιητές- πολεμιστές. Όλοι αυτοί οι νέοι φυλακίστηκαν στη Μέση ανατολή, όχι από τους εχθρούς, αλλά από τους Βρετανούς συμμάχους! Γιατί; Βρήκα τα χειρόγραφα ημερολόγια του παππού μου και προσπάθησα να καταλάβω μια απο τις πιο άγνωστες και σκοτεινές σελίδες της νεότερης ιστορίας.</p>	<p data-bbox="799 394 890 427">Τίτλος.</p> <p data-bbox="799 461 1018 495">Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΟΥ.</p> <p data-bbox="799 528 1082 562">(Ποιητές Πολεμιστές.)</p> <p data-bbox="799 595 1310 696">Στην μνήμη του παππού μου Αριστείδη Νταλαχάνη, για τον αγώνα του κατά του φασισμού.</p> <p data-bbox="799 1469 1174 1503">Φωτο. Αριστείδη Νταλαχάνη.</p>

Φωτογραφίες αγωνιστών πίσω από το σύρμα.
Ντεκαμερέ.

ΑΡΗΣ.
(Αφήγηση).

Ο παππούς που ζούσε μαζί μας, έφυγε από κοντά μας στις 30 Ιανουαρίου του 2011 μια Κυριακή πρωί. Ήσυχα ανάμεσα στα παιδιά τα εγγόνια του και την αγαπημένη του γυναίκα. Ήξερα πάντοτε ότι ο παππούς μου ήταν διαφορετικός, ξεχωριστός. Μέσα στα γραπτά του υπήρχε ένα ποίημα που είχε γράψει για μένα όταν γεννήθηκα. Ακόμη στα αυτιά μου αντηχεί η βροντερή φωνή του παππού μου.

(Αναπαράσταση).
Εσωτ. Μέρα.

Στο γραφείο του Αριστείδη Νταλαχάνη μπροστά από μια μεγάλη βιβλιοθήκη.

Ένας τριαντάχρονος άντρας ο εγγονός του Αριστείδη ξεφυλλίζει τα ημερολόγια του παππού του και κοιτάζει τις φωτογραφίες του, που βρίσκονται όλα σε ένα μεγάλο κουτί.

V.O.
Αριστειδης Νταλαχάνης

“ Κρατήσου από το χέρι μου μωρό μου, κι εγω θα σ’οδηγήσω για να σου δείξω τον κόσμο το δικό μου...”την αλήθεια θα στην πω...

ΑΡΗΣ.
Αφηγηση.

Είναι τα ποιήματα και τα γραπτά του παππού μου που κάνουν επιτακτική την ανάγκη μου να τον αναζητήσω, να περπατήσω στα χνάρια του, να ακολουθήσω την πορεία του, να ψάξω να βρω την αλήθεια.

Ποιός ήταν στ αλήθεια ο παππούς μου; Γιατί ενώ είχε καταρρίψει τρία Γερμανικά αεροπλάνα, ‘εσκισε τα παράσημά του; Τι ήταν αυτό που τον έκανε να ζήσει δίχως αυταπάτες; Πως κατέληξε να γίνει ένας μοναχικός λύκος; Μήπως τελικά δεν ήταν ποτέ μέρος της αγέλης; Και αν ναι πως έφτασε να αμφισβητεί τα πάντα κι έμεινε εκτός;

φωτογραφίες από τα ημερολόγια του παππού μου.
Ποίημα που έγραψε ο παππούς για μένα.

Άρης.

- Τι ξέρεις για τα πρώτα χρόνια του παππού στην αεροπορία;

Κωσταντίνος.

- Αυτό που γνωρίζω είναι ότι ο παππούς σου, ο πατέρας μου, κατετάγη στην αεροπορία το 1934 όπου διακρίθηκε και αρίστευσε στις Αγγλικές και Γερμανικές σχολές που έκανε μετεκπαίδευση.

Άρης.

- Γνωρίζεις που βρισκόταν όταν ξέσπασε ο πόλεμος;

Κωσταντίνος.

- Το 1940 υπηρετούσε στο Σέδες έξω από τη Θεσσαλονίκη. Πολεμώντας στα σύνορα Αλβανίας και Βουλγαρίας στα οχυρά Ρούπελ, κατέρριψε ένα Γερμανικό αεροπλάνο, τραυματίστηκε και πήρε και τα πρώτα του παράσημα.

Άρης.

- Και τα άλλα δύο αεροπλάνα που τα κατέρριψε;

Κωσταντίνος.

- Στη Μάχη της Κρήτης.

Άρης.

- Πως έφτασε εκεί;

Κωσταντίνος.

- Κατά την οπισθοχώρηση επέστρεψε με τα πόδια στην Αθήνα όπως και όλοι οι Έλληνες στρατιώτες.. Ακολουθώντας τις οδηγίες του Διοικητή της αεροπορίας πηγαν στην Κρήτη όπου πήραν μέρος στη μάχη ηρωικά και απο εκεί στην Αίγυπτο μαζί με την Βασιλική οικογένεια και την Ελληνική κυβέρνηση.

Συνέντευξη Κωνσταντίνου Νταλαχάνη.
(γιός).

Υλικό αρχείου αεροπλάνα Ελλάδα δεκαετία 1940.

Μάχη της Κρήτης

<p style="text-align: center;">Ιστορικός. Αφήγηση.</p> <p>Στην Κρήτη το Μάιο του 1941 επιχειρείται η κατάληψη της Κρήτης από τους Γερμανούς, οι οποίοι καταφέρνουν να καταλάβουν το νησί από τις Αγγλοελληνικές δυνάμεις.</p> <p style="text-align: center;">ΑΡΗΣ. Αφήγηση.</p> <p>Πολλές φορές θυμάμαι τον παππού να μας αφηγείται πως βρέθηκε στο φαράγγι της Σαμαριάς στη Μάχη της Κρήτης το Μάιο του 1941 όπου συμμετείχε ηρωικά καταρρίπτοντας τρία Γερμανικά αεροπλάνα. Μετά την ηρωική του αντίσταση βρίσκεται τραυματισμένος και ξυπόλυτος μαζί με έναν άλλον οπλίτη να διανύουν το δύσβατο φαράγγι της Σαμαριάς ακολουθώντας έναν ψηλό λεβέντη γερο Κρητικό.</p>	<p>Δραματοποιημένη σκηνή. Μάιος 1941 Κρήτη.</p> <p>Ο Αριστείδης τραυματισμένος, ξυπόλητος πάνω στις πέτρες στο φαράγγι της Σαμαριάς ακολουθώντας ένα ψηλό λεβέντη ασπρομάλλη γερο Κρητικό -Σφακιανό ενώ γύρω τους μαίνεται η Μάχη και οι σφαίρες πέφτουν βροχή. Μαζί τους ακολουθεί και ένας οπλίτης. Ο Γερο Κρητικός περήφανος, ατρόμητος σαν τα λευκά όρη που τους περικυκλώνουν τους ανοίγει το δύσβατο δρόμο ενώ δεν γυρνάει πίσω του να κοιτάξει.</p> <p style="text-align: center;">ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ.</p> <p>Ο Αρης διασχίζει το φαράγγι της Σαμαριάς.</p>
<p style="text-align: center;">ΚΡΗΤΙΚΟΣ. (Απευθυνόμενος προς Αριστείδα).</p> <p>Μη φοβηθείτε τίποτα! μη σταματήσετε να με ακολουθείτε, δεν χρειάζεται να κρυφτείτε. Τα παλικάρια πάνε όρθια Ωρέ!</p> <p style="text-align: center;">V.O ΑΡΗΣ.</p> <p>Μετά από τέσσερις ώρες πεζοπορίας ο Γεροσφακιανός βγάζει τον παππού μου στην έξοδο του φαραγγιού στην Αγία Ρούμελη με τα πόδια καταματωμένα και τις πληγές από τα τραύματα του νωπές.</p> <p style="text-align: center;">ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.</p> <p><i>-Πως να σε ευχαριστήσω, που με έβγαλες ως εδώ;</i></p> <p style="text-align: center;">ΚΡΗΤΙΚΟΣ.</p>	 <p>Δραματοποιημένη σκηνή.</p> <p style="text-align: center;">ΑΓΙΑ ΡΟΥΜΕΛΗ /ΜΕΡΑ.</p> <p>Ο Κρητικός με τον Αριστείδα δίπλα στη θάλασσα. Στον ουρανό πετάνε αεροπλάνα, ακούγονται πυροβολισμοί. Ο Αριστείδης δίνει στον Κρητικό το όπλο του.</p>

-Δώσε μου το γκραδάκι σου.

Άρης
Αφήγηση.

Μοναδικό όπλο του παππού μου πια, ένα μικρό σταυρουδάκι από τίμιο ξύλο που του είχε δώσει η μάνα του μαζί με την ευχή της και θεωρούσε πάντα ότι τον προστάτευε.

Στα Σφακιά τον παρέλαβε μαζί με άλλους τραυματίες Βρετανικό πολεμικό πλοίο με προορισμό την Αλεξάνδρεια.

Βρετανικό πλοίο στην Αλεξάνδρεια 41

Ήχος από κρωξίματα πουλιών.
V.O.
Ηθοποιός.

(...) Στιγμές στιγμές θαρρώ πως οι στρατιώτες που πέσανε στη ματωμένη γη δεν κείτονται -θαρρώ- κάτω από το χώμα αλλά έχουν γίνει άσπροι γερανοί...

Πετούν και μας καλούν με τις κραυγές τους απ' τους καιρούς αυτούς τους μακρινούς ίσως γι αυτό πολλές φορές σιωπώντας, κοιτάμε τους θλιμμένους ουραμούς.

V.O.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

...Όταν φτάσαμε στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας μας περίμεναν Έλληνες από την παροικία της Αλεξάνδρειας και μας υποδέχτηκαν σαν ήρωες προσφέροντάς μας μερικά πακεταρισμένα δώρα.
Εγώ θυμάμαι ήμουν ξυπόλυτος και ταλαιπωρημένος και δέχτηκα τα δώρα και ιδιαίτερα ένα ζευγάρι λαστιχένια παπούτσια σαν δώρο Θεού. Μόνο που τα πληγωμένα μου πόδια ένιωθαν σαν να έμπαιναν σε σιδερένιες κλάπες.
Μας πήγαν σε ένα σχολείο για να μείνουμε προσωρινά, έως ότου αποφασίσουν που θα μας στείλουν.

ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

5. ALEXANDRIE. — Panorama du Port

ΚΑΙ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΑΡΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ ΤΟΥ. ΦΤΑΝΕΙ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

Πρίτζις στο πέρασμα, θαύρασε με τα τι
μαδεύονταν και παρόμοια από μια Αθήναια
την οποία σαν μάχη της κρήνης - κηφό' εχον
περιγράψαμε το οδοιπορικό μου στη μάχη
της κρήνης. Από δυο νεαρά κορίτσια
και μηδέν το οδοιπορικό μου με ταίς τας α-
ίστην φωνή των Αθηναίων με είναι φωνή
και πάλι παρόμοια από τη βιβλιοθήκη της κρή-
5. Όταν φτάσαμε στο λιμάνι της Α-

δώρα και ιδιαίτερα ένα ζευγάρι πα-
πούτσια σαν δώρο Θεού. Μόνο που τα
πληγωμένα μου πόδια ένιωθαν σαν να
έμπαιναν σε σιδερένιες κλάπες.
Μας πήγαν σε ένα σχολείο για να
μείνουμε προσωρινά, έως ότου
αποφασίσουν που θα μας στείλουν.

Φωτογραφίες από τα ημερολόγια του παππού.

V.O.

Αριστείδης Νταλαχάνης.

Οι μέρες περνούσαν, τα νεα που μαθαίναμε απο την πατρίδα ήταν μαύρα. Ο πόνος μας ήταν μεγάλος, για τις οικογένειές μας, για την πατρίδα μας που βρισκόταν σε δεινή κατάσταση, για τον ξένο τόπο που βρεθήκαμε απο τη μια στιγμή στην άλλη, ξένοι κι άγνωστοι και άγνωστος ο δρόμος που μας περίμενε.

Φωτογραφίες από την Ελλάδα στην κατοχή.
Εκατοντάδες άνθρωποι πέθαιναν από την πείνα στους δρόμους.

Αρης.

- Προσπαθώ να καταλάβω τι γινόταν Λεωνίδα στην Ελλάδα μετά την είσοδο των Γερμανών;

*Λεωνίδας Χριστοδουλίδης
Ιστορικός.*

-Λίγο μετά την είσοδο των Γερμανικών στρατευμάτων στην Ελλάδα ένα μέρος του αστικού πολιτικού κόσμου εγκατέλειψε την Ελλάδα και απο την Κρητη όπου βρισκόταν φυγαδεύτηκε στην Αίγυπτο μαζί με αξιωματικούς και στρατιώτες. Επικεφαλής ήταν ο Βασιλιάς Γεώργιος και εκει σχηματίστηκε η εξόριστη κυβέρνηση του Καΐρου με πρωθυπουργό τον Εμμανουήλ Τσουδερό.

Αρης.

- Απο που έπαιρναν διαταγές;

*Λεωνίδας Χριστοδουλίδης.
Ιστορικός.*

- Από τους Άγγλους, η κυβέρνηση ήταν υπό τον έλεγχό τους και δεν είχε καμία επιρροή

Συνέντευξη από τον Ιστορικό
Λεωνίδα Χριστοδουλίδη.

1941 Εξόριστη Ελληνική Κυβέρνηση.

<p>στην Ελλάδα. Αρχικά η κυβέρνηση είχε υπο τις διαταγές της 23 αξιωματικούς και 65 υπαξιωματικούς οπλίτες. Στην Ελλάδα είχε σχηματιστεί μια δωσίλογη κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Τσολάκογλου. Την ίδια στιγμή που η Ελληνική κυβέρνηση και η Βασιλική οικογένεια έμεναν σε πολυτελή σπίτια και ξενοδοχεία στην Αλεξάνδρεια στην Ελλάδα εκατοντάδες άνθρωποι πέθαιναν από την πείνα στους δρόμους.</p>	
<p style="text-align: center;">Αφήγηση Αρης Βαλέρης.</p> <p>Φτάνω στα γραφεία της Ελληνικής κοινότητας και επισκέπτομαι τα γραφεία της. Η Ελληνική κοινότητα και το Πατριαρχείο της Αλεξάνδρειας αγκάλιασε τον παππού μου και όλους τους Έλληνες. Εδώ γνώρισε τον ποιητή Φώτη Αγγουλέ και πολλούς άλλους ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών. Εδώ ξεκίνησαν να εκδίδουν εφημερίδα και λογοτεχνικά περιοδικά.</p> <p>Η τέχνη εν καιρώ πολέμου αποτελεί στήριγμα και εργαλείο μνήμης, μαρτυρία που καταγράφεται άμεσα για να παραμείνει στις προσωπικές και συλλογικές μνήμες για πάντα.</p>	<p>ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2021.</p> <p>Γραφεία Ελληνικής κοινότητας Αλεξάνδρειας, 300 μέτρα από τη Νέα βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας</p> <p>Καθεδρικός ναός του Ευαγγελισμού το κτίριο του Πατριαρχείου της Αλεξάνδρειας.</p>
<p style="text-align: center;">V.O.</p> <p style="text-align: center;">Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>Μετά από είκοσι μέρες μας ειδοποίησαν πως κάποια επιτροπή άγνωστη σε μας θα μας</i></p>	<p>Δραματοποιημένη σκηνή μέσα στο γραφείο με κινούμενο σκίτσο.</p> <p>ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΠΟ ΓΕΡΜΑΝΟΦΙΛΟ ΠΡΟΞΕΝΟ.</p>

δεχόταν για να δει και να μας ορίσει το δρόμο που θα ακολουθήσουμε. Περίμενα έξω από το γραφείο και όταν ήρθε ή σειρά μου και μπήκα μέσα στο γραφείο όπου αντί για επιτροπή αντίκρισα μπροστά μου έναν ψαρομάλλη κύριο γύρω στα πενήντα. Με περιεργάστηκε σαν να ήμουν εμπόρευμα προς εκποίηση. Μου είπε πως ο πόλεμος τελείωσε για μας και πως αν θέλω θα μπορούσαν να με στείλουν Αμερική Καναδά ή Ν.Αφρική. Τον κοίταξα γεμάτος καχυποψία και τον ρώτησα.

-Μα σοβαρά μιλάτε πως ο πόλεμος τελείωσε;
Τη στιγμή που η πατρίδα μας βρίσκεται κάτω από το πέλμα του κατακτητή;
Οργίστηκε και με πέταξε έξω από το γραφείο του σαν να ήμουν εχθρός.... Όλα νέα παιδιά δεν μπορούσαμε να εκφέρουμε γνώμη για τη συμπεριφορά αυτού του κυρίου κι έτσι έμειναν αναπάντητα τα ερωτήματα μέσα μας...

V.O.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Αποφάσισα πως έπρεπε να φύγω.
Κατέβηκα στην παραλία της Αλεξάνδρειας χωρίς να ξέρω κι εγώ που θα πάω. Κάποια στιγμή είδα μπροστά μου έναν φαντάρο, μου είπε πως είναι Ελληνογάλος και υπηρετεί στη λεγεώνα των ξένων.

Τον ρώτησα αν η λεγεώνα παίρνει εθελοντές και μου απάντησε καταφατικά. Πράγματι το απόγευμα ήρθε και φύγαμε μαζί για τη Λεγεώνα που στρατοπέδευε έξω από την Αλεξάνδρεια

Μια μέρα με ρώτησαν γιατί δεν παίρνω μια άδεια να κατέβω στην Αλεξάνδρεια μιας και την επομένη εβδομάδα θα φεύγαμε για Συρία;

Πράγματι πήρα άδεια και κατέβηκα στην Αλεξάνδρεια.

ΣΤΗ ΛΕΓΕΩΝΑ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ.

Απο τα ημερολόγια του παππού.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
1941.

Αρης.
Αφήγηση.
Διασχίζω την παραλία της Αλεξάνδρειας,
κάνω βόλτες στην παραλιακή λεωφόρο.
Προσπαθώ να φανταστώ πως ένιωθε ο
παππούς μου όταν περπατούσε σε αυτή τη
σύγχρονη πόλη 80 χρόνια πριν έχοντας
ξεκινήσει από το μικρό χωριό του.
-Απο που αντλούσε αυτή τη δύναμη σε τόσο
νεαρή ηλικία;

Ο Άρης περπατάει στην παραλία της
Αλεξάνδρειας. 2021.

Βρετανικό πλοίο στην Αλεξάνδρεια το 1941.

V.O.

Αριστειδης Νταλαχάνης.

*Κάνοντας βόλτες στην παραλιακή λεωφόρο
συνάντησα μερικούς συναδέλφους που
υπηρετούσαν προσωρινά στο Αμπουκίρ.
Καλά μου λένε που βρίσκεσαι;
Τους είπα την ιστορία με το γραφείο και με
ενημέρωσαν πως αυτός ήταν ο Έλληνας
πρόξενος της Αλεξανδρείας
και με μερικούς άλλους που ήταν
Γερμανόφιλοι έκαναν το παν οι Έλληνες που
ερχόντουσαν απο την Ελλάδα να μην*

ΠΩΣ ΒΡΕΘΗΚΑ ΣΤΟ ΑΜΠΟΥΚΙΡ ΚΑΙ ΑΠΟ
ΕΚΕΙ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ ΣΕ ΜΙΑ ΜΟΝΑΔΑ
ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΖΑ.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΜΠΟΥΚΙΡ
ΧΑΡΤΗΣ.

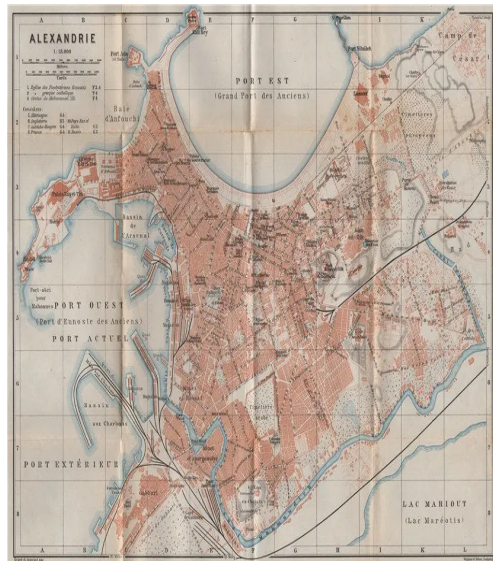
οργανωθούν σε πολεμικές μονάδες,
βοηθώντας έτσι τους φίλους τους τους
Γερμανούς.

Τους είπα πως βρισκόμουν στη λεγεώνα των
ξένων, αλλά από τη στιγμή που τους βρήκα
ήλπιζα να με δεχθούν στην αεροπορία σαν
εθελοντή. Εθελοντής στη λεγεώνα των ξένων,
εθελοντής στην αεροπορία, όπου και να
βρίσκομαι την πατρίδα μα και το συμμαχικό
αγώνα θα υπηρετώ.

Άρης.

Ι
- Αναρωπιέμαι Λεωνίδα ποιός στ' αλήθεια
μπορεί να ήταν αυτός ο άνθρωπος που
υποδέχτηκε τον παππού μου.
Ήταν όντως Έλληνας Γερμανόφιλος
πρόξενος; Και αν ναι από ποιους έπαιρνε
διαταγές; Δυστυχώς δε ζει ο παππούς για να
μάθουμε. Στα αρχεία της κοινότητας βρήκα
πως το όνομα του Έλληνα πρόξενου στην
Αλεξάνδρεια το 1941 ήταν Κων/νος
Καραμάνος.

Λεωνίδας.
Ιστορικός.

Συνέντευξη
απο τον Ιστορικό Λεωνίδα Χριστοδουλίδη.

- Δεν έχουμε λόγους να αμφισβητήσουμε τα λόγια του παππού σου. Δυστυχώς οι Άγγλοι από όπου πέρασαν φρόντισαν να κάψουν όλα τα αρχεία και έτσι αποτελούν ιστορικά ντοκουμέντα τα ημερολόγια και οι μαρτυρίες των ανθρώπων σαν τον παππού σου που βρέθηκαν στη λαίλαπα του πολέμου.

V.O.

Αριστείδης Νταλαχάνης.

Πράγματι πήγα στο Αμπουκίρ κάθησα λίγες μέρες και στο τέλος Ιουνίου μας μετέφεραν στην Παλαιστίνη σε μια μονάδα έξω από τη Γάζα. Η ζωή μας ήταν μια ζωή αναμονής και υπόσχεσης πως οι Άγγλοι θα μας έδιναν αεροπλάνα να πολεμήσουμε. Τα νέα από την Ελλάδα ήταν πολύ άσχημα, ο κόσμος πέθαινε στους δρόμους από την πείνα και το κρυο.. Η αγωνία η δικιά μας που είχαμε αφήσει πίσω τις οικογένειές μας κάθε μέρα μεγάλωνε και όσο βλέπαμε τους διοικητές μας να αδιαφορούν τόσο πιο πολύ εμείς τα παιδιά βγαίναμε στην αναφορά και ζητούσαμε να πολεμήσουμε.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ.

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ - ΜΟΝΑΔΑ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΖΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1941. ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΗΣ ΓΑΖΑΣ ΚΑΙ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ.

Στρατόπεδο της Γάζας.

Γάζα.

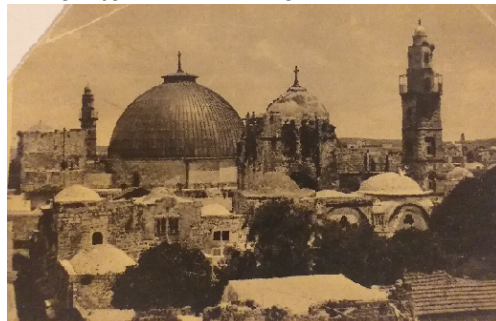

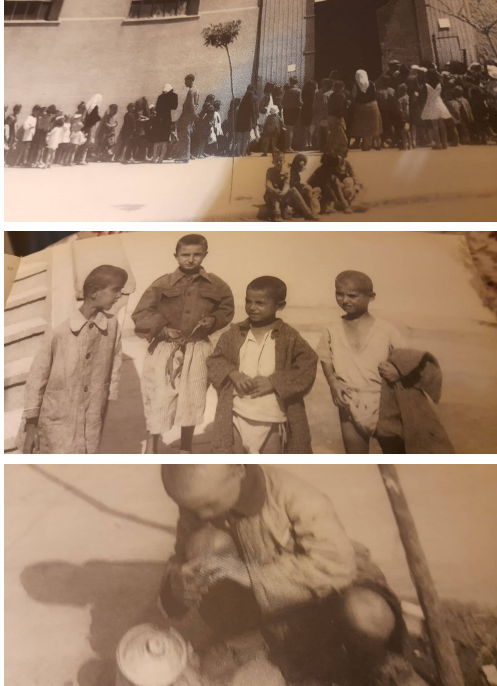

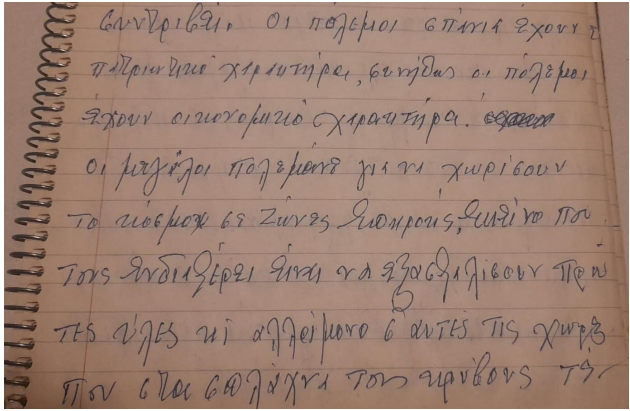
Παλαιστίνη.

Ναός της Αναστάσεως.

	<p>ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑ- ΣΚΕΛΕΤΩΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΠΕΘΑΙΝΑΝ ΚΑΤΑ ΧΙΛΙΑΔΕΣ.</p>
<p>Αφήγηση. Αρης Βαλέρης.</p> <p>Ο Τζών, είναι φίλος μου από τότε που σπούδαζα στην Αμερική. Παρότι η Μ. Ανατολή είναι ένα καζάνι που βράζει δε δίστασε να μου προσφέρει τη βοήθειά του όταν του μίλησα για τον παππού μου και του είπα πως θέλω να ακολουθήσω τα ίχνη του και να μάθω όλη την αλήθεια για το τι πραγματικά συνέβη στον παππού μου και σε όλους αυτούς τους ανθρώπους. Με έφερε εδώ στο Αμπουκίρ ήταν η πρώτη στάση του παππού μετά την Αλεξάνδρεια. Σε αυτήν εδώ την ταβέρνα που λέγεται Ζεφύριον ιδιοκτήτης είναι ο μοναδικός Έλληνας εγκατεστημένος στο Αμπουκίρ. Πάλαι ποτέ κοσμοπολίτικο θέρετρο έχει μεταβληθεί σε τόπο εκβολής λυμάτων και τώρα είναι μια βαθιά Αραβική πόλη μόλις έξι χιλιόμετρα Βορειοανατολικά της Αλεξάνδρειας.</p>	<p>ΑΜΠΟΥΚΙΡ- 2021- ΑΡΗΣ ΒΑΛΕΡΗΣ.</p> <p>Κάθετα με τον δημοσιογράφο φίλο του που κατάγεται από αυτά τα μέρη, σε μια Ελληνική ταβέρνα. Ο καιρός είναι καλός και απο την όχθη του ακρωτηρίου βλέπουμε σπαρμένα ερείπια βυθισμένα στη θάλασσα, τάφους και αρχαίους ναούς.</p>
<p>V.O.</p> <p>Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>Η απάντηση των διοικητών μας ήταν πάντα</i></p>	<p>ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΣΤΗ ΛΕΣΧΗ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ .</p> <p>ΤΟ ΠΟΤΗΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟΜΟΝΗΣ ΜΑΣ ΞΕΧΕΙΛΙΣΕ.</p>

<p>αρνητική και μας απειλούσαν πως αν δεν σταματούσαμε θα μας έκλειναν φυλακή. Η αγωνία στο στρατόπεδο φούντωνε όσο περνούσαν οι μέρες και ιδιαίτερα τα βράδια που οι ανώτεροι αξιωματικοί Άγγλοι και Έλληνες γλεντοκοπούσαν στη λέσχη αξιωματικών και λικνίζονταν στις στροφές του βάλς και του τανγκό μαζί με διάφορες γυναίκες αξιωματικούς και νοσοκόμες τη στιγμή που ο θάνατος σκέπαζε όλη την Ευρώπη. Η αγωνία ο πόνος και η αγανάκτηση μεγάλωνε ακόμη πιο πολύ όταν βλέπαμε την αναισθησία που βασίλευε στη δική μας τη διοίκηση και των Άγγλων μπροστά στη δυστυχία της σκλαβωμένης Ευρώπης.</p>	<p>Ανώτεροι Άγγλοι και Έλληνες Αξιωματικοί γλεντοκοπούν και λικνίζονται στις στροφές του Βάλς και του Τανγκό μαζί με διάφορες γυναίκες αξιωματικούς και νοσοκόμες.</p>
<p>Αρης. - Τελικά όλη αυτή η στάση των Βρετανών ήταν αδιαφορία ή πράξη αναμονής;</p> <p>Λεωνίδα Χριστοδουλίδης.</p> <p>- Μετά την επίθεση Της Γερμανίας εναντίον των Ρώσων η Αγγλική διπλωματία περίμενε το Χίτλερ να συμφωνήσει με τους δυτικούς συμμάχους σε ειρηνική συμφωνία για το σταμάτημα του πολέμου μια και ο κοινός εχθρός οι Ρώσοι θα είχαν συντριβεί.</p>	<p>Συνέντευξη από τον ιστορικό Λεωνίδα Χριστοδουλίδη.</p>
<p>Ν.Ο. Αριστείδης Νταλαχάνης. ΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΣΠΑΝΙΑ ΕΧΟΥΝ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ. ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΛΕΜΑΝΕ ΓΙΑ ΝΑ ΧΩΡΙΣΟΥΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΣΕ ΖΩΝΕΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ, ΕΚΕΙΝΟ ΠΟΥ ΤΟΥΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΟΥΝ ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΑΛΙΜΟΝΟ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΠΟΥ ΣΤΑ ΣΠΛΑΧΝΑ ΤΟΥΣ ΚΡΥΒΟΥΝ ΤΕΤΟΙΟΥΣ ΘΗΣΑΥΡΟΥΣ. ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΜΕΝΕΣ ΣΕ ΑΦΑΝΙΣΜΟ ΚΑΙ ΣΤΕΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ. ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΤΣΑΚΩΝΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙ ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΤΟΥΣ. ΑΥΤΑ ΤΑ ΕΛΑΤΗΡΙΑ ΕΙΧΕ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΣΕ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΕ ΠΕΝΗΝΤΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΝΕΚΡΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΣΟΥΣ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ.</p>	<p>ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ.</p> <p>Εάν ντιβελι. Οι πόλεμοι σπانيا έχουν πληρωμένη χριστηρε, βενήδω οι πόλεμοι έχουν οι υποκομιζο χριστηρε. εσσαν οι μεγάλοι πόλεμοι για να χωρίσουν το κόσμο σε ζώνες επιρροής, εκείνο που τους ενδιαφέρει είναι να εξασφαλίσουν πρώ τες υλές και αλιμόνο σε αυτές τις χώρες που στα σπλάχνα τους κρύβονται οι πενήνες και αναπήροι του κόσμου.</p>

Και εμείς οι νεαροί φλομωμένοι απο πατριωτισμό και φιλοδοξία τρέχαμε και σκοτωνόμασταν για την πατρίδα και το μεγαλείο της.
Αυτή ήταν και η πρώτη μας συνειδητοποίηση.

Αρης.

- Πότε ακριβώς ιδρύθηκε στη Μέση Ανατολή η Αντιφασιστική οργάνωση στρατού, ναυτικού και αεροπορίας;

Λεωνίδας
Ιστορικός.

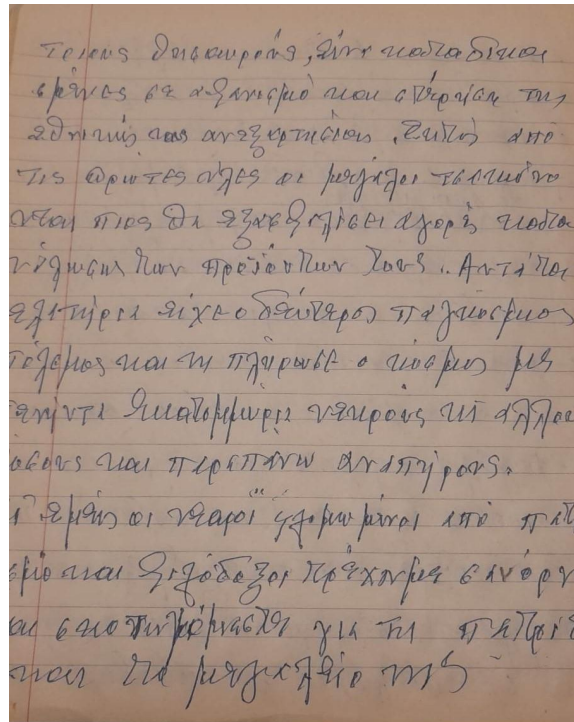
-Στην Αίγυπτο σταδιακά συγκροτήθηκαν οι Ελληνικές ένοπλες δυνάμεις της Μ.Ανατολής με 30.000 στρατιωτικούς. Κυρίως προσφυγες πολέμου και τους έλληνες της Αιγύπτου και της Συρίας και φυσικά εντάχτηκαν στις Βρετανικές δυνάμεις.

Αρης.

Ποιά ήταν η σχέση τους με τον ΕΑΜ στην Ελλάδα;

Λεωνίδας
Ιστορικός.

Η ίδρυση του ΕΑΜ στην Ελλάδα είχε σημαντική επίδραση και σε αυτό το στρατό. 10 Οκτωβρίου του 1941 ιδρύθηκε η ΑΣΟ. Αντιφασιστική στρατιωτική οργάνωση. Μέσα σε λίγους μήνες θα ιδρυθεί η ΑΟΝ. Αντιφασιστική οργάνωση ναυτικού και η ΑΟΑ Αντιφασιστική οργάνωση αεροπορίας. Σε

Συνεντευξη απο τον ιστορικό Λεωνίδα Χριστοδουλίδη.

<p>αυτές τις οργανώσεις εντάχτηκε η συντριπτική πλειοψηφία των φαντάρων και αξιωματικών.</p>	
<p>V.O.</p> <p>Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><<...Στις 5 Δεκεμβρίου του 1941 ήμουνα υπηρεσία και βρισκόμουνα στα μαγειρεία όταν ήρθε ένας συνάδελφος από τη λέσχη και μου είπε ότι οι συνάδελφοι βρισκόντουσαν όλοι σε αναστάτωση γιατί είχαν επισκεφτεί για άλλη μια φορά ακόμη τη διοίκηση και ζητούσαν να οργανωθούμε σε πολεμικές μονάδες για να πολεμήσουμε. Η απάντηση που πήραμε για άλλη μια φορά ήταν: καθίστε φρόνημα για να μην σας κλείσουμε στις φυλακές. Μια απάντηση που ήρθε σαν αστροπελέκι στις νεανικές φλογισμένες μας καρδιές που κοντά στους επτα μήνες περιμέναμε να πολεμήσουμε για την απελευθέρωση της σκλαβωμένης μας πατρίδας που αυτή τη στιγμή αποδεκατιζότανε απο την πείνα και τις κακουχίες>></p>	<p>ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΜΕ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΚΙΤΣΟ.</p> <p>Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΣΤΙΣ 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1941 ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΜΗΝΕΣ ΑΝΑΜΟΝΗΣ.</p>

V.O.
Άρης Βαλέρης.

-Περιμένω τη μητέρα μου, αγαπάει πολύ τα ταξίδια με τα αεροπλάνα όπως κι εγω. Ίσως γιατί ο παππούς ήταν αεροπόρος και πάντα κάναμε ταξίδια
Σήμερα 80 χρόνια ακριβώς μετά από την περιπέτειά του θα συναντήσω τη μητέρα μου και θα ακολουθήσουμε την πορεία που έκανε ο παππούς μου, μόνο που δεν γνωρίζω τι θα συναντήσουμε εκεί.

(Οι σκέψεις διακόπτονται από την παρουσία της Ράνιας που φτάνει λίγο καθυστερημένα).

Άρης Βαλέρης.

-Καλώς ήρθες. Τι έχεις φέρει μαζί σου;

Ράνια.

-Λίγα πράγματα δυστυχώς δεν υπάρχουν επιζώντες. Τα αρχεία έχουν καταστραφεί από τους Άγγλους και ότι πληροφορίες έχω είναι από ιστορικούς που ασχολούνται με το θέμα. Έχω κάποιες πληροφορίες για το φίλο του, τον ποιητή Φώτη Αγγουλέ που ήταν μαζί φυλακισμένοι. Ας ξεκινήσουμε όμως και θα τα πούμε στη διαδρομή για τα Ιεροσόλυμα.

Εσωτερικό Αεροπλάνου.

Η κόρη του Ράνια ταξιδεύει με προορισμό το αεροδρόμιο Μπεν Γκουριόν όπου εκεί συναντάει τον Άρη για να ακολουθήσουν μαζί τη διαδρομή του πατέρα της.

Φωτογραφία από το αεροδρόμιο Μπεν Γκουριόν σήμερα. Θεωρείται το καλύτερο αεροδρόμιο στη Μέση Ανατολή και εξυπηρετεί το ΤΕΛ ΑΒΙΒ.

Υ.Ο.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Το ποτήρι της υπομονής μας ξεχείλισε και αποφασίσαμε να παρακάμψουμε τη διοίκηση και να πάμε μόνοι μας στο συμμαχικό στρατηγείο να πολεμήσουμε. Μαζευτήκαμε στο Τελ-Αβιβ 38 άτομα σε ένα δωμάτιο και συντάξαμε το υπόμνημα. Ζητούσαμε τα εξής:

1). Να οργανωθούμε σε πολεμικές μονάδες και να μας δώσουν τα μέσα να πολεμήσουμε.
2). Όσο θα κρατούσε ο πόλεμος να μην πληρωνόμασταν πέρα από τα απαραίτητα που θα μας παραχωρούσε η υπηρεσία γιατί τα χρήματα ήταν οι οικονομίες του Ελληνικού λαού που τόσο πολύ θα τις είχε ανάγκη μετά τον πόλεμο.
3). Την παραπομπή ορισμένων στελεχών της αεροπορίας που αποδεδειγμένα είχαν περάσει στις τάξεις του εχθρού. Το υπογράψαμε όλοι χωρίς την παραμικρή αντίρρηση και την άλλη μέρα το πρωί ξεκινήσαμε για τα Ιεροσόλυμα μια και το στρατηγείο βρισκόταν εκεί.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΚΙΤΣΟ.

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΤΕΛ-ΑΒΙΒ ΚΑΙ Η ΣΥΝΤΑΞΗ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΜΜΑΧΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΟ'.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΑΒΙΒ
ΧΑΡΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

<p style="text-align: center;">V.O. Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p>... αναφέραμε στο στρατηγό τους κινδύνους που αντιμετωπίσαμε για να φτάσουμε ως εκεί, την τραγική κατάσταση που βρισκόταν ο Ελληνικός λαός και την απορία μας που δεν ήθελαν να μας εξοπλίσουν για λόγους άγνωστους προς εμας που μας ανάγκαζαν να μείνουμε αδρανείς μπροστά στο έγκλημα που συντελείτο στην πατρίδα μας. Ζητούσαμε να γυρίσουμε στην πατρίδα μας για να πολεμήσουμε τους κατακτητές. Συγκεκριμένες απαντήσεις δεν μας έδωσαν. Εξάλλου η Αγγλική πολιτική καθορίζεται από την κυβέρνηση της και είναι ανάλογη με τα συμφέροντά της. <i>Βρεθήκαμε στο στόμα του λύκου χωρίς να έχουμε ιδέα.</i></p>	<p>ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΜΕ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΚΙΤΣΟ.</p> <p>ΞΕΚΙΝΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥ. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΟ. 6 Δεκεμβρίου 1941. Γιορτή του Αγίου Νικολάου.</p> <p>Μετά από αρκετές περιπέτειες κατά τη διάρκεια της διαδρομής κάπιοι συναντούν στις 9 το βράδυ το Στρατηγό.</p>
<p style="text-align: center;">V.O. Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>... Τελικά βρεθήκαμε γύρω στα 22 άτομα, οι άλλοι είχαν λιποψυχήσει δεν ξέρω πως σκεφτήκανε την τελευταία στιγμή, μπορεί το άγνωστο να τους τρόμαξε, η ανθρώπινη ψυχή έχει και τα όριά της...</i></p> <p><i>... Μόλις μπήκαμε όλοι στα αυτοκίνητα μέσα στη νύχτα φύγαμε προς άγνωστη κατεύθυνση κανείς μας δεν ήξερε που μας πηγαίνανε και ποια θα ήταν η μοίρα μας.... μετά από λίγο φτάσαμε σε ένα κτίριο συρματοπεριφραγμένο, η πόρτα της φυλακής ήταν διάπλατα ανοιγμένη και δεξιά και αριστερά μας περιμένανε στρατιώτες δεσμοφύλακες με ρόπαλα στα χέρια. Πέρασε ο πρώτος, εκείνο που είδαν τα μάτια μου και άκουσαν τα αυτιά μου δεν θα το ξεχάσω ποτέ. Αρχισαν να μας δέρνουν με τα ρόπαλα και να μας βρίζουν. <i>Faken Germans, μπάσταρδοι θα πεθάνετε. Εδώ θα γίνει ο τάφος σας. Εκείνη τη στιγμή νιώσαμε όλοι μας όχι φόβο, αλλά μια αηδία να πλημμυρίζει την ψυχή μας για τον ξεπεσμό του ανθρώπου στις πιο βρώμικες επιλογές του. Η αηδία δε στρεφότανε μόνο κατά των Εγγλέζων αλλά και κατά των Ελλήνων που δεχτήκανε τον εξευτελισμό μας προκειμένου να υπηρετήσουν δουλικά την Βρετανική πολιτική...</i></i></p>	<p>ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΜΕ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΚΙΤΣΑ.</p> <p>FAKEN GERMANS.</p>

<p style="text-align: center;">V.O. Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>Μετά από όλο αυτό το υβρεολόγιο και τον ξυλοδαρμό μπήκαμε στην είσοδο της φυλακής. Αμέσως έδωσαν εντολή να βγάλουμε τα ρούχα μας. Πράγματι τα βγάλαμε και μείναμε με τα εσώρουχα μας. Μείναμε ολόγυμνοι και μας έβαλαν με υψωμένα τα χέρια προς τον τοίχο... Τα μαρτύρια στις Αγγλικές φυλακές κρατήσανε γύρω στις 15 ημέρες, έπειτα μας μετέφεραν στο στρατοπεδο Ράμπλεη.</i></p>	<p>ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΜΕ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΚΙΤΣΟ.</p>
<p style="text-align: center;">V.O. Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>Εκει μείναμε γύρω στις 40 ημέρες, σκάβαμε καταφύγια, γεμίζαμε τσουβάλια με άμμο και φτιάχναμε πολυβολεία.</i></p> <p><i>Εκει ήρθε άλλη ανακριτική επιτροπή αξιωματικών, γιατί το πρώτο πόρισμα της ανακριτικής επιτροπής δεν άρεσε στους διοικούντες. Κι έτσι η δεύτερη επιτροπή η προσκείμενη προς τη διοίκηση έβγαλε πόρισμα αρεστό προς αυτήν. Μας φόρτωσαν τις εξεις κατηγορίες: Επανάσταση επι συκοφαντική δυσφήμιση, επι ομαδική απειθεία και επι λιποταξία. Εγώ είχα δυο παραπάνω κατηγορίες, επί εγκαταλείψει θέσεως και επι απειλή. Τελικά έβγαλαν το πόρισμα και κριθήκαμε προφυλακιστέοι. Εκει μείναμε μέχρι τις 20 Φλεβάρη του 1942.</i></p>	<p>ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΚΙΤΣΟ..</p> <p>ΣΑΡΑΝΤΑ ΜΕΡΕΣ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΡΑΜΠΛΕΗ.</p>
<p style="text-align: center;">V.O. Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>...Και πάνω εκει που η φαντασία μας σουλατσάριζε στα δικά μας μονοπάτια, φτάσαμε στη Γάζα στο στρατόπεδο της μονάδας μας.. Ακούσαμε φωνές ενθουσιασμού και αγάπης να μας τυλίγουν σαν πύρινες γλώσσες και να τρέχουν εκατοντάδες άνθρωποι να μας αγκαλιάσουν και να ζητοκραυγάζουν σαν να είχαμε κάνει</i></p>	<p>ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΜΕ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΚΙΤΣΟ.</p> <p>ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΗΣ ΓΑΖΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΧΗ ΣΑΝ ΗΡΩΕΣ. 19 Φεβρουαρίου 1942.</p>

τη μεγαλύτερη πράξη ανδρείας Εκεί μια επιτροπή από συναδέλφους μας καλωσόρισε και μας παρουσίασε στους συγκεντρωμένους σαν κάτι εξωπραγματικό γιατί με την πράξη μας είχαμε πετύχει το απραγματοποίητο, οι Βρετανοί επιτέλους είχαν δεχτεί να μας παραχωρήσουν τα μέσα για να πολεμήσουμε και είδη είχε ξεκινήσει να επανδρώνεται η πρώτη πολεμική μοίρα.

ΑΦΗΓΗΣΗ.
Αρης.

Είναι Δεκέμβρης και νιώθω από το ανοιχτό παράθυρο να φυσάει άνεμος ανατολικός. Η Γερουσαλάιμ βρίσκεται ανάμεσα στη Μεσόγειο και τη Νεκρή θάλασσα.

6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2021. ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ. ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟ ΦΡΟΥΡΑΡΧΕΙΟ.

Η Ράνια ο Άρης και ο αμερικανός δημοσιογράφος φίλος τους με καταγωγή από τη Μ.Ανατολή, έχουν επιβιβαστεί στο αυτοκίνητο και έχουν ξεκινήσει το ταξίδι τους προς τα Ιεροσόλυμα.

V.O.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

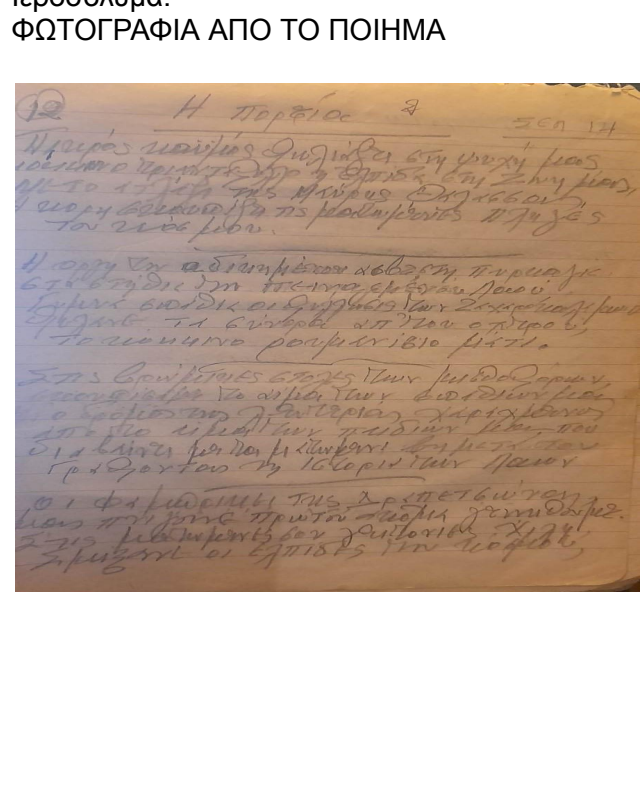
Απόσπασμα από ποίημα του Αριστείδη Νταλαχάνη.

Η Πορεία μου.

Κόκκινο τριαντάφυλλο η ελπίδα στη ζωή μας.
Με το ατλάζι της Μαύρης θάλασσας η κόρη σκουπίζει τις ματωμένες πληγές του κόσμου.

Η οργή του αδικημένου, άσβεστη πυρκαγιά στα στήθια του πεινασμένου λαού. Γυμνά σπαθιά οι φυλλωσιές των ζαχαροκάλαμων. Φυλάνε τα σύνορα απ' του οχτρού το κόκκινο ρουμανίσιο μάτι.

Στις βρώμικες στολές των μισθοφόρων σκουπίσαμε το αίμα των σπαθιών μας. Ο δρόμος της λευτεριάς χαραγμένος απο το αίμα των παιδιών μας που διαβαίνει με τα ματωμένα βήματά του γράφοντας την ιστορία

των λαών.

Αρης Βαλέρης.

-Δεν μπορώ να μην αναρωτιέμαι για την παρεμβολή του ξένου και ιδιαίτερα του Αγγλικού παράγοντα τόσο στην Ελλάδα όσο και στη Μέση Ανατολή, που αφορούσε τον αποπλισμό και τη διάλυση των Ελληνικών ενόπλων δυνάμεων;

Ράνια Νταλαχάνη.

Κι εγω αναρωτιέμαι μήπως η ξένη γη, Αίγυπτος, Συρία, Λίβανος, Παλαιστίνη που ήταν εγκατεστημένες οι ελληνικές δυνάμεις ήταν έδαφος εχθρικό για να αναπτύξουν αντιφασιστική δράση.

Τζων.

(δημοσιογράφος- φίλος του Άρη).

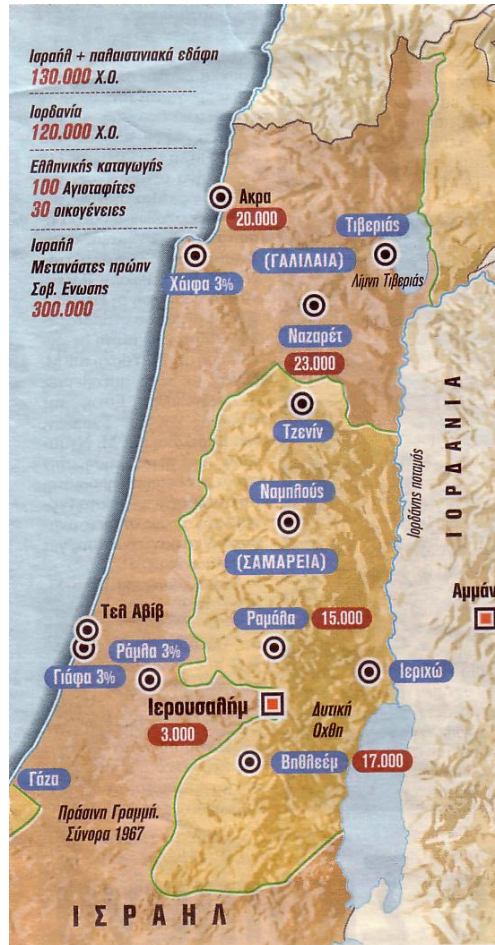
Κάθε άλλο οι λαοί μας ήταν έντονα εχθρικοί προς την ιμπεριαλιστική εξάρτηση και υποδούλωση, πράγμα που σε δεδομένη στιγμή λειτούργησε θετικά υπέρ των αγωνιζόμενων Ελλήνων.

Άρης.

-Σε ένα από αυτά τα πέτρινα φρούρια που ακόμη στέκουν όρθια εδώ στα Ιεροσόλυμα και ήταν Αγγλικά φρουραρχεία βρέθηκε ο παππούς φυλακισμένος το 1941.

Τζων.

Τρια φρούρια υπάρχουν, το φρούριο Τογκρουλ, το Φρούριο Αντιόχειας και το φρούριο Βαρδάρης. Έχουν μετατραπεί σε μουσεία και μπορούμε να τα επισκεφτούμε.

<p>Άρης. - Ο αρχαιολόγος του μουσείου μου μίλησε για το στρατηγό Άλαν Κέιθ κόμπερν που ειχε θέσει υπό τον έλεγχο των Βρετανών την Ιερουσαλήμ κατα τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου.</p> <p>Ράνια. Γνώριζε ότι μέσα στο φρούριο οι Βρετανοί φυλάκισαν ήρωες Έλληνες αεροπόρους που ζητούσαν να πολεμήσουν για την πατριδα τους.</p> <p>Τζων. -Το γνώριζε ως μέρος διαφόρων πολιτικών διαμαχών μεταξύ εθνικών και διεθνών φορέων που οδηγησαν σε πολιτικες αναταραχές και αλλαγες στην συμμαχική στρατηγική. Αυτά πολύ γενικά.</p> <p>Ράνια. Πάμε λοιπόν πίσω στη Γάζα και στο Χελουάν.</p> <p>Άρης. Ο παππούς βρισκόταν σε μια πορεία διαρκώς.</p> <p>Τζων. -Πάμε λοιπόν προς τη Γάζα και το Χελουάν που ήταν η επόμενη στάση του.</p>	<p>Αγγλικό Φρούριο Τομπρούκ. Εσωτερικό.</p> <p>Ο Άρης η Ράνια και ο Τζων περπατούν μέσα στο Αγγλικό φρουριο Τογκρούλ. Τους βλέπουμε να μιλούν μεταξύ τους και με τον αρχαιολόγο του μουσείου.</p>
--	---

<p>V.O.</p> <p>Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>Μείναμε στις Αγγλικές φυλακές μεχρι τις 19 Φεβρουαρίου του 1942. Στις 20 Φεβρουαρίου του 1942 μας περνούν από στρατοδικείο.</i></p> <p><i>Καταδικαστήκαμε παρ ότι ήμασταν παρασημοφορημένοι, πέντε από τους 17. Νταλαχάνης, Στρατηγάκης, Σεϊτανίδης, Αβρααμ και Βούλγαρης με πέντε χρόνια φυλακή με αναστολή γιατί η πατρίδα μας είχε ανάγκη, στο όνομα της σκοπιμότητας που ήταν η διατήρηση της στρατιωτικής πειθαρχίας σε έναν βρώμικο πόλεμο με πρωταγωνιστές εμάς και σκηνοθέτες τους Άγγλους.</i></p> <p><i>Μετά τη δίκη όλοι πήραν μετάθεση εκτός από μένα που έμεινα στη Γάζα όπου ήταν το κέντρο διερχομένων και διάφορων σχολών τεχνικών. Ανέλαβα εκπαιδευτής για να προετοιμάζω στελέχη που θα επάνδρωναν τις πολεμικές μονάδες. Πολλές φορές ζήτησα αλλά η διοίκηση μου αρνήθηκε να μεταφερθώ σε πολεμικές μονάδες ισχυριζόμενοι πως πρόσφερα περισσότερα ετοιμάζοντας στελέχη της αεροπορίας.</i></p>	<p>19 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1942.</p> <p>ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΜΕ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ.</p>
<p>-</p> <p>Αρης.</p> <p>-Οι πληροφορίες που πήρα από τα γραφεία της Ελληνικής κοινότητας λένε πως η Ελληνική αεροπορία στρατοπεδευσε το 1941 εδω στο αεροδρόμιο της Γάζας.</p> <p>Τζων.</p> <p>-Αυτό είναι το γνωστό διεθνές αεροδρόμιο της Γάζας Ιμπνε Ματούτα το οποίο έχει σταματήσει να λειτουργεί από το 2001 λόγω συγκρούσεων και αναταραχών.</p> <p>Ράνια.</p> <p>80 χρόνια έχουν περάσει και οι συγκρούσεις, ο πολέμος και οι αναταραχές δεν έχουν σταματήσει.</p> <p>Άρης.</p> <p>Κι απο εδω έστειλαν τον παππού στο Χελουάν της Αιγύπτου σαν εκπαιδευτή στο νοτιότερο μέρος του Καΐρου.</p>	<p>Δεκέμβριος 2021.</p> <p>Αεροδρόμιο της Γάζας Ιμπνε Ματούτα.</p> <p>Ο Άρης η μητέρα του και ο Τζων αποβιβάζονται από το αυτοκίνητο, στο βομβαρδισμένο αεροδρόμιο της Γάζας. Φοράνε όλοι φωτογραφικές μηχανές και κάμερες ενω περπατούν στα χαλάσματα.</p>

Ν.Ο.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Το 1943 εκπροσωπώντας την Ελλάδα στο Χελουάν της Αιγύπτου ανάμεσα σε εκπαιδευόμενους από όλο τον κόσμο, Αυστραλία, Αγγλία, Γαλλία, Ν.Ζηλανδία, Πολωνία, Σερβία, Τσεχία κτλ πήραμε την πρώτη θέση σε όλο τον κόσμο στην εκπαίδευση των πιο σύγχρονων πολεμικών μηχανημάτων. Μας παρασημοφόρησαν και τιμής ένεκεν μας επιτρέψανε να ζητήσουμε ότι θέλουμε. Ζήτησα και κατάφερα να βρεθώ στην πολεμική μοίρα 336 στην έρημο κοντά στη Σίντι Μπαράνι.

Άρης.

Ο παππούς μου είχε κάποιες φωτογραφίες δίπλα στις πυραμίδες και πάντα αναρωτιόμουν τι έκανε εδώ στον πόλεμο.

Τζων.

Βρισκόμαστε στις πυραμίδες της Γκίζας και αφήσαμε πίσω μας το Χελουάν που βρίσκεται στη δυτική αποβάθρα του Καΐρου.

Ράνια.

Την πόλη που φιλοξένησε σχολές πολέμου και εκπαιδευόμενους αεροπόρους από όλο τον κόσμο, μαζί με τον παππού σου και χάρισε στον ίδιο και στην ομάδα του την πρώτη θέση παγκοσμίως. Και παρότι παρασημοφορήθηκαν γι' αυτή τους τη διάκριση, όπου κι αν έψαξα δε βρήκα τα ονόματά τους στα αρχεία της Ελληνικής αεροπορίας.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ.ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΜΟΥ ΣΕ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΗΣ ΓΑΖΑΣ.

ΧΕΛΟΥΑΝ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.
2021 Δεκέμβριος.

Ο Άρης η μητέρα του και ο Τζων βρίσκονται στο Χελουάν της αιγύπτου που είναι μια πολύ σύγχρονη βιομηχανική πόλη να περπατούν για λίγο στο κέντρο της πόλης και στη συνέχεια τους βλέπουμε να επιβιβάζονται στο αυτοκίνητο και να κατεβαίνουν στις Πυραμίδες της Γκίζας, Δίπλα στις πυραμίδες βλέπουμε την αρχή από την έρημο Σαχάρα.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ
ΣΤΟ ΧΕΛΟΥΑΝ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.
(πρώτος από αριστερά όπως κοιτάμε)

V.O

Αριστείδης Νταλαχάνης.

Χθες το πρωί προσγειώθηκε ένα βομβαρδιστικό μας που είχε γυρίσει από αποστολή και είδαμε το αεροπλάνο να σταματάει χωρίς να κατεβαίνει το πλήρωμα. Τρέξαμε όλοι και τότε είδαμε το ποιο φρικιαστικό πράγμα. Ο πολυβολητής πεσμένος πάνω στη τουρέλα του αεροπλάνου νεκρός, ο αεροναυτίλος πεσμένος δίπλα από το χειριστήριο με το κεφάλι διαλειμένο και ο χειριστής νεκρός κρατώντας αγκαλιά το χειριστήριο και με ένα χαμόγελο στερνό σαν να μας έλεγε πως παρά τα τραύματά του κατάφερε και έφερε πίσω το αεροπλάνο του στη βάση.

Ένα Σάββατο πρωί μου ανακοινώθηκε ότι έπρεπε να φύγω για το επιτελείο στο Κάιρο. Με μεγάλη μου στεναχώρια παρουσιάστηκα στον Κ.Γ.Χριστόπουλο που μου έδωσε εντολή να φύγω για τη Γάζα για να διδάξω στις παραγωγικές σχολές της αεροπορίας. έτσι βρέθηκα στη Γάζα που ήταν η βάση μου απο την εποχή που βρέθηκα στη Μ.Ανατολή.

ΟΙ ΑΕΤΟΙ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ.
ΣΙΝΤΥ ΜΠΑΡΑΝΙ (ΑΡΧΑΙΑ ΖΥΓΡΑ).
336 ΜΟΙΡΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ.

ΑΡΗΣ.

Οι μετακινήσεις των αεροπόρων το 1941 από τη μια πόλη στην άλλη γινότουσαν με στρατιωτικά αεροσκάφη από ότι μου έλεγε ο παππούς μου. Μαχητικά και βομβαρδιστικά.

ΡΑΝΙΑ.

Ποιά είναι η απόσταση από το Χελουάν στη Σίντι Μπαράνι;

ΤΖΩΝ.

Είναι περίπου 450 χιλιόμετρα οπότε θα προτιμήσουμε να πάμε αεροπορικώς.

Τζων.

(βγάζοντας ένα χάρτη που τον ακουμπάει στο καπό του αυτοκινήτου).
Βρισκόμαστε στο βορειοδυτικό τμήμα της Αιγύπτου πολύ κοντά στα σύνορα με τη Λιβύη. Η πόλη είναι μικρή έχει περίπου 20.000 κατοίκους.

Αρης.

Ο Λεωνίδας μου είπε ότι η Σίντι Μπαράνι λόγω της γεωγραφικής της θέσης εξακολουθεί να έχει στρατηγική σημασία.

Ράνια.

Εδώ βρέθηκε ο πατέρας μου με την περίφημη μοίρα 336.

Τζων.

Ίσως είναι η πιο σημαντική στιγμή του ταξιδιού μας γιατί εδώ υπάρχουν ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα όπως η Ιταλική και η Βρετανική πολεμική νεκρόπολη που χρονολογούνται από το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο.

Αρης.

Μπορούμε να ρωτήσουμε τον αρχαιολόγο.

ΣΙΝΤΙ ΜΠΑΡΑΝΙ .(ΑΡΧΑΙΑ ΖΥΓΡΑ).336 ΜΟΪΡΑ.

ΣΙΝΤΙ ΜΠΑΡΑΝΙ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021.
ΝΕΚΡΟΠΟΛΗ.

Ο Άρης με τη μητέρα του και τον Τζων αποβιβάζονται στο αεροδρόμιο της πόλης. Ένα αυτοκίνητο τους περιμένει και συνεχίζουν το ταξίδι τους στο εσωτερικό της Πόλης. Φτάνουν στη Νεκρόπολη και περπατούν ανάμεσα σε τάφους μνημεία και ανακαινισμένες κατασκευές.

<p>Αρχαιολόγος.</p> <p>Οι δυο νεκροπόλεις αποτελούν μνημεία που αποτίουν φόρο τιμής στους στρατιώτες που έχασαν τη ζωή τους στη μάχη του Ελ-Αλαμείν. Μπορείτε αν θέλετε να περιηγηθείτε στις νεκροπόλεις και να διαβάσετε τις επιγραφές που καταγράφουν τα ονόματα των στρατιωτών.</p>	
<p>Υ.Ο. Αρη.</p> <p>Η κατάληψη των ενόπλων δυνάμεων τον Απρίλη του 1944 από τις αντιφασιστικές οργανώσεις οδήγησε στη βίαιη καταστολή του κινήματος από τις Βρετανικές αρχές που σαν συνέπεια είχε τον εγκλεισμό τους έως το 1946 στα Σύρματα.</p> <p>Υ.Ο. Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>Περίπου 20.000 οπλίτες και αξιωματικοί του στρατού της αεροπορίας και του ναυτικού κλειστήκαμε σε στρατόπεδα συγκέντρωσης στη Μέση Ανατολή στα ΣΥΡΜΑΤΑ. Από αυτούς 1200 χαρακτηρίστηκαμε επικίνδυνοι και μεταφερθήκαμε και κλειστήκαμε στα σύρματα του στρατοπέδου συγκέντρωσης στο Ντεκαμερέ στην Ερυθραία. (38 χιλιόμετρα απο την Ασμάρα).</i></p> <p>Αρης.</p> <p>- Ποιός έδωσε τις εντολές για τον εγκλεισμό τους στα Σύρματα;</p> <p>Λεωνίδας Χριστοδουλίδης. Ιστορικός.</p> <p>-Ο Τσώρτσιλ έδωσε εντολές στον στρατηγό Πέιτζ για τη καταστολή του κινήματος και τον εγκλεισμό τους. Του είπε να είναι έτοιμος να χρησιμοποιήσει εαν χρειαστεί βια στον υπέρτατο βαθμό. Αλλά οτι θα προτιμούσε να αποφευχθεί η σφαγή.</p> <p>Αρης.</p>	<p>ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΣΩΡΤΣΙΛ.</p> <p>Συνέντευξη με Λεωνίδα Χριστοδουλίδη. Ιστορικό.</p>

<p>- Και ποια ήταν η θέση της Ελληνικής κυβέρνησης;</p> <p>Λεωνίδα Χριστοδουλίδης.</p> <p>- Πήρε την αποκλειστική ευθύνη η Βρετανία και ο Τσώρτσιλ και απάλλαξε από τις ευθύνες της την παραπαίουσα Ελληνική κυβέρνηση.</p>	
<p>V.O. Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p>Έτσι βρέθηκα ένα πρωί με φύλλο πορείας στη Γάζα. Ήταν Απρίλιος του 1944, την εποχή εκείνη σχηματίστηκε μια επιτροπή κυβερνητική των βουνών των ανταρτών. Οι στρατιωτικές δυνάμεις της Μ.Ανατολής παρακολουθούσαμε τα γεγονότα στην Ελλάδα και στη Μ.Ανατολή. Στην Ελλάδα ο λαός, είχε χωριστεί σε αντιστασιακούς που πολεμούσαν τους Γερμανούς και σε αντιστασιακούς που υπακούανε στους Άγγλους.</p> <p>Αυτή η διαίρεση προμήνυε μελλοντικές διχαστικές καταστάσεις και έτσι αποφασίσαμε να κινηθούμε και να ζητήσουμε από την κυβέρνηση του Καΐρου το σχηματισμό κυβέρνησης εθνικής ενότητας. Πράγματι μετά από πολλές διαβουλεύσεις και μαγειρέματα των Άγγλων έγινε μια υποτυπώδης κυβέρνηση υπό του Γ. Παπανδρέου, υποχείρια των Άγγλων. Εμείς όμως οι στρατιωτικές δυνάμεις της Μ.Ανατολής αποπλιστήκαμε και κλειστήκαμε σε στρατόπεδα συγκέντρωσης</p> <p>,Ερημος της Μπαρντίας, Σμαΐλια, Σουδάν, Συρία, και αργότερα Ασμάρα Ερυθραίας και το θρυλικό (Ντεκαμερέ). Αποτέλεσμα αυτής της αισχροφούς πολιτικής των Άγγλων ήταν ο Ελληνικός λαός να χάσει τις πιο οργανωμένες και έμπειρες πολεμικές δυνάμεις.</p> <p>Οι Άγγλοι δεν ήθελαν με τίποτα να αφήσουν τα πράγματα στην Ελλάδα να εξελιχθούν ομαλά γιατί θεωρούσαν την Ελλάδα</p>	<p>ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1944. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΓΑΖΑ.Α</p>

προτεκτοράτο τους, γι αυτό θέλανε να επιβάλλουν στην Ελλάδα κυβέρνηση πιστή σε αυτούς.

Σε αυτή την προσπάθεια υπήρξα ο βασικός υποκινητής σαν γραμματέας της αντιφασιστικής οργάνωσης που ήμουνα. Στην επιτροπή θυμάμαι συμμετείχαν και άλλα νεαρά άτομα.

Με αυτούς τους νεαρούς της επιτροπής και καμιά ογδονταριά οργανωμένους κατορθώσαμε να ξεσηκώσουμε κοντά στους χίλιους ανθρώπους στην προσπάθειά μας να πετύχουμε την υπογραφή του υπομνήματος, που ζητούσαμε κυβέρνηση εθνικής ενότητας. Οι Άγγλοι που ζητούσαν να μάθουν ποιός ήταν ο αρχηγός αυτής της κίνησης.

Παρά το γεγονός ότι δούλευα παρασκηνιακά, οι Άγγλοι είχαν τις δικές τους πληροφορίες και ζήτησαν να με στείλουν στο Κάιρο. Έμαθα έστω και μετά από πενήντα χρόνια πως οι περισσότεροι στην επιτροπή ήταν χαφιέδες των Άγγλων, πράκτορες της Ιντέλιτζενς Σέρβις. Αποτέλεσμα αυτού του καρφώματος ήταν να εγκλειστώ σε στρατόπεδα συγκέντρωσης για δύο χρόνια και να αποταχτώ απο το σώμα της αεροπορίας.

Οι καρφωτές μου έγιναν όλοι μεγάλοι και τρανοί με την εύνοια των ξένων.

ΑΡΗΣ.

Αφήγηση.

Θυμάμαι τον παππού μου να μου περιγράφει με συγκίνηση την ημέρα που αποτάχθηκε από την αεροπορία. Μας περιέγραφε πως την ώρα που έφευγε από το στρατόπεδο 2500 χιλιάδες αεροπόροι τον χειροκροτούσαν παρατεταγμένοι δεξιά και αριστερά του. Τον βλέπω μπροστά μου ψηλό αδύνατο με την περήφανη γαλανή ματιά του.

ΚΑΙΡΟ

Δραματοποιημένη σκηνή.

Η απόταξη του παππού μου απο την αεροπορία.

Ένας ήρωας που τίμησε την Ελλάδα με τους αγώνες του και παρέμεινε ασυμβίβαστος μέχρι το τέλος της ζωής του.

ΚΑΙΡΟ 1941.

V.O.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Όταν έφτασα στο Κάιρο με συλλάβανε και με κλείσανε στο φρουραρχείο. έπειτα από μερικές μέρες μας μαζί με άλλους μας πήγαν σιδηροδρομικώς στην Αλεξάνδρεια και από εκεί στο στρατόπεδο της Μπαρντίας. Πάνω από εννέα χιλιάδες οι κρατούμενοι της αεροπορίας και του ναυτικού. Μας φρουρούσαν μια μεραρχία από το Μάντζεστερ της Αγγλίας και άλλες δυνάμεις ακόμα. Καθήσαμε εκεί μέχρι τον Ιούλιο του 1944.

ΣΥΡΜΑΤΑ- ΝΤΕΚΑΜΕΡΕ.

<< Είναι ένα δάσος γύρω μας συρματοπλέγματα ψηλά κι έχουν απ έξω κλείσει την ανοιξιιάτικη χαρά που μας χαμογελά. Πίσω από το σύρμα αυτό βλέπουμε την όμορφη τη δύση και τη γλυκιά αυγή. Εμείς που τόσο είχαμε τη λευτεριά αγαπήσει, άραγε αν το σύρμα αυτό που το έχουμε ποτήσει με τόσα δάκρυα κι αίματα, αν κάποια μέρα ανθίσει. Τι λούλουδο θα βγει;>>

Φώτης Αγγουλές.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ -ΣΤΡΑΤΟΠΑΙΔΟ ΜΠΑΡΝΤΙΑΣ
ΙΟΥΝΙΟΣ-ΙΟΥΛΙΟΣ 1944.

Άρης.

- Θα θέλαμε να μάθουμε εαν υπήρχαν στρατόπεδα και βάσεις των ελληνικών αεροπορικών δυνάμεων στο Κάιρο κατά τη διάρκεια του Β΄ παγκοσμίου πολέμου;

Υπεύθυνος Αρχείων.

-Φυσικά και υπήρχαν. Ένα από τα πιο γνωστά στρατόπεδα της ελληνικής αεροπορίας στο Κάιρο ήταν "Στρατόπεδο Κατσάμπας" ή (Πεδίο πτήσεως Κατσάμπας), το οποίο λειτουργούσε ως βάση για την εκπαίδευση και τις επιχειρησιακές δραστηριότητες των Ελληνικών δυνάμεων.

Τζων.

- Υπάρχει ακόμη αυτή η βάση;

Υπεύθυνος Αρχείων.

-Δεν υφίστανται πλέον. Με την πάροδο του χρόνου, οι υποδομές και οι βάσεις άλλαξαν ή αποσύρθηκαν ανάλογα με τις ανάγκες και τις πολιτικές εξελίξεις, αλλά μπορώ να σας πω που ήταν αν θέλετε να πάτε.

Ράνια.

Ο σιδηροδρομικός σταθμός της Αλεξάνδρειας παραμένει ο ίδιος που ήταν το 1944;

Υπεύθυνος Αρχείων.

Ο ίδιος είναι, ένας από τους κυριότερους σιδηροδρομικούς στην Αίγυπτο . Φυσικά έχει ανακατασκευαστεί πολλές φορές από τότε.

Ράνια.

Μπορείτε να μας δώσετε πληροφορίες για το στρατόπεδο της Μπαρντίας;

Υπεύθυνος Αρχείων.

Η Μπαρντία ήταν μια πολεμική βάση που βρισκόταν στην Ανατολική ακτή της Λιβύης. Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου οι Βρετανοί απελευθέρωνοντας τη Λιβύη από τον έλεγχο των ιταλικών και γερμανικών

Ιανουάριος 2021. Κάιρο πρωτεύουσα της Αιγύπτου.

Ο Άρης η Ράνια και ο Τζων επισκέπτονται τα γραφεία των αρχείων του Κάιρου.(Cairo Archives). Τους βλέπουμε να συνομιλούν με τον υπεύθυνο του γραφείου και να ζητουν πληροφορίες.

δυνάμεων ανέλαβαν τον έλεγχο των στρατιωτικών βάσεων που βρίσκονταν στην περιοχή.

Άρης.

Έχετε πληροφορίες αν εκεί φυλάκισαν Έλληνες Αεροπόρους;

Υπεύθυνος Αρχείων.

Ναι οι Βρετανικές δυνάμεις φυλάκιζαν Έλληνες αεροπόρους στη Μπαρντνία και άλλες παρόμοιες βάσεις κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και αντιμετωπίζονταν σύμφωνα με τους κανόνες του πολέμου.

Άρης,.

Δυστυχώς δεν υπάρχει τίποτε εδώ στο σημείο που κάποτε ήταν οι πολεμικές βάσεις.

Τζων.

Υπάρχει μόνο ένα μνημείο πεσόντων στρατιωτών του β΄ παγκοσμίου πολέμου στη Μπαρντνία.

Άρης.

Μέσα σε αυτό το καμίνι της ερήμου οι Βρετανοί, μεταφέρουν ανεξήγητα ήρωες πολέμου τους κλείνουν στα σύρματα και τους συμπεριφέρονται σαν να είναι σκλάβοι.

Γιατί;

Ράνια.

Γιατί οι Βρετανοί ήθελαν να απομακρύνουν από τις ένοπλες δυνάμεις τα αριστερά στοιχεία ώστε μετά τον πόλεμο να επιβάλουν κυβέρνηση της αρεσκείας τους.

ΚΑΙΡΟ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ- ΜΠΑΡΝΤΝΙΑ.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021.
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

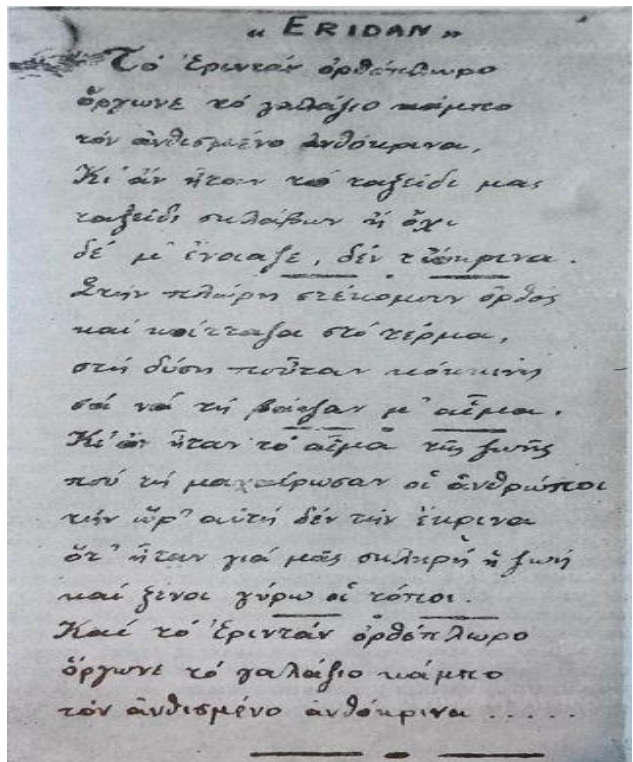
Ο Άρης, η Ράνια και ο Τζων μπαίνουν στο τρένο με κατεύθυνση προς την Μπαρντνία. (Μια πόλη που βρίσκεται στη δυτ. Λιβύη. Στην ερημική περιοχή της Λιβυκής ερήμου. Απόσταση περίπου 1200 χιλιόμετρα). Τους βλέπουμε να ταξιδεύουν. Κατεβαίνουν στην Μπαρντνία έπειτα από πολύωρο ταξίδι. Κρατούν χάρτες και φωτογραφικές μηχανές. Επιβιβάζονται σε ταξί και κατευθύνονται προς την περιοχή που ήταν οι στρατιωτικές βάσεις. Τους βλέπουμε που κατεβαίνουν σε ένα μέρος που δεν υπάρχει τίποτε άλλο εκτός από την απέραντη έρημο.

<p style="text-align: center;">V.O. Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>Μια ωραία πρωία ήρθε ο στρατηγός Βεντήρης με μια κουστωδία Άγγλων και Ελλήνων Αξιωματικών και μας ζήτησε να εγκαταλείψουμε τους κουμουνιστές που μας είχαν παρασύρει. Τελικά απο τους 9.000 κατάφερε να πάρει μαζί του 109 άτομα. Ενώ μέχρι εκείνη τη στιγμή ήμασταν ελεύθεροι. Μετά το φιάσκο με το Βεντήρη μας έκλεισαν σε συρματοπλέγματα.</i></p> <p><i>Το συρματοπλέγμα της αεροπορίας είχε διαστάσεις 100x100. Εκει βρεθήκαμε 2500 χιλιάδες άτομα και μέσα σε αυτό το χώρο φτιάξαμε μαγειρεία τουαλέτες και ότι άλλο χρειαζόταν ένα στρατόπεδο. Η έρημος ήταν απέραντη διαμαρτυρηθήκαμε για τον περιορισμό μας..</i></p> <p><i>Η πιο ευχάριστη νότα στη ζωή μας ήταν η συμπεριφορά των απλών Άγγλων στρατιωτών οδηγών των βυτίων από τη μεραρχία του Μάντζεστερ. Την ώρα που μας οδηγούσαν μέσα στη συρμάτινη κλούβα κουβαλούσαν τα πράγματά μας και φώναζαν σηκώνοντας τις γροθιές τους << ΕΛΛΑΣ-ΕΛΛΑΣ-EAM- EAM>> και μας έλεγαν: μη φοβάστε θα σας κουβαλήσουμε τόσο νερό που θα κάνουμε την έρημο θάλασσα.</i></p>	<p>ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ -ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ. Οι κρατούμενοι στο Σύρμα.</p>
<p style="text-align: center;">V.O. Αριστείδης Νταλαχάνης.</p> <p><i>Δέκα μέρες μετά, αφού δοκιμάστηκε η αντοχή μας μέσα σε αυτό το καμίνι της ερήμου μας φορτώσανε σε φορτηγά και ξεκινήσαμε προς το δρόμο της Μάρσα Ματρούχ, Ελ Αλαμείν και μετά προς Αλεξάνδρεια. Μας φόρτωσαν σε ένα Γαλλικό καράβι το << EPINTAN>></i></p>	<p>ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΚΑΡΑΒΙ <<EPINTAN>> . Δραματοποιημένη σκηνή με κινούμενο σχέδιο.</p> <p>ΠΟΙΗΜΑ EPINTAN ΤΟΥ ΑΓΓΟΥΛΕ.</p>

βάζοντάς μας στο αμπάρι και μετά από ώρες ξεκινήσαμε προς άγνωστη κατεύθυνση.

Επειδή οι στιγμές ήταν πολύ δύσκολες φροντίσαμε από όπου περνάγαμε να πετάμε μέσα στα πακέτα από τα τσιγάρα σημειώματα στα Ελληνικά, Αραβικά, Αγγλικά, Ιταλικά, Γαλλικά. Η πορεία ήταν προς ανατολάς, δεν ξέρω μετά από πόσες ώρες φτάσαμε στο Πόρτ Σάιντ και τραβήξαμε για το Σουέζ. Συνεχίσαμε στην Ερυθρά θάλασσα και στραφήκαμε στο νότο προς τον Ινδικό Ωκεανό.

Εφιαλτική ήταν η ζωή 2500 χιλιάδων ανθρώπων που λιώναμε στο αμπάρι. Μετά από διαμαρτυρίες, μας ανέβασαν στο κατάστρωμα, όταν το πλήρωμα έμαθε την αλήθεια για τη σύλληψή μας και τους λόγους για τους οποίους μας έστειλαν εξορία οι Άγγλοι έφριξαν. Τότε μάθαμε ότι θα μας πάνε στη Μασάουα ένα λιμάνι της Ερυθράς θάλασσας. Μας πήραν στρατιωτικά αυτοκίνητα για να μας προωθήσουν προς το εσωτερικό της Ερυθραίας στην ενδοχώρα.

Ξεκινήσαμε σε δρόμο ανηφορικό γεμάτο στροφές και όσο πιο ψηλά ανεβαίναμε ήταν σαν να πηγαίναμε να συναντήσουμε το Θεό. Πράγματι μας πήραν στρατιωτικά αυτοκίνητα για να μας προωθήσουν προς το εσωτερικό της Ερυθραίας στην ενδοχώρα. Ξεκινήσαμε σε δρόμο ανηφορικό γεμάτο στροφές και όσο πιο ψηλά ανεβαίναμε ήταν σαν να πηγαίναμε να συναντήσουμε το Θεο. Πυκνά δάση, μαϊμούδες, βροχή. Τέλος φτάσαμε στην Ασμάρα σε ένα οροπέδιο πάνω από 9000 πόδια. Θα έλεγα πάνω από τρεις χιλιάδες μέτρα πιο ψηλό κι από τον Όλυμπο. Μας πήγαν σε ένα στρατόπεδο. (Η Ασμάρα ήταν σύγχρονη πόλη με Ιταλική αρχιτεκτονική, με μοντέρνα οικοδομήματα, θέατρα πανεπιστήμια κτλ.)

V.O

Αριστείδης Νταλαχάνης.

Στο στρατόπεδο μας μοιράσανε σε θαλάμους ανα 20. Από την πρώτη μέρα οργανωθήκαμε σε στρατιωτικούς σχηματισμούς. Οργανώσαμε τα μαγειρεία, τραπεζαρίες, θεατρικές παραστάσεις. Ανάμεσά μας ήταν σκηνοθέτες, σκηνογράφοι, επαγγελματίες ηθοποιοί όπως (Μίμης Φωτόπουλος) συγγραφείς, ποιητές (Φ.Αγγουλής) καθηγητές ξένων γλωσσών (Ν. Στρατηγάκης), πολ. μηχανικοί, τοπογράφοι, σχεδιαστές, οικονομολόγοι, γεωπόννοι, φιλόλογοι, μαθηματικοί, ψυχολόγοι, γιατροί και ότι ειδικότητα μπορείτε να φανταστείτε.

Έτσι οργανώσαμε θεατρική ομάδα, ανοικτό πανεπιστήμιο, ακόμα και γυμνασιακά μαθήματα. Εγώ ασχολήθηκα με την οργάνωση της θεατρικής ομάδας. Έπαιζα απήγγειλα, έγραφα ποίηση και αρθρογραφούσα στην εφημερίδα. Δεκαπέντε μέρες μετά μας φορτώσανε πάλι προς

ΑΝΗΦΟΡΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΡΥΘΡΑΙΑΣ.

ΑΣΜΑΡΑ

άγνωστη κατεύθυνση. Πάλι πήραμε τα ίδια μέτρα πετώντας σημειώματα καθόλη τη διαδρομή. Επίσης στέλναμε το στίγμα μας στον τύπο της Ερυθραίας και της Αβησσυνίας για να προλάβουμε κάθε εγκληματική ενέργεια των Άγγλων.

Η πορεία μας ήταν προς τα ενδότερα της χώρας σε χαμηλότερο υψόμετρο σε ένα στρατόπεδο στην καρδιά της ζούγκλας. Όλο το στρατόπεδο περιβάλλετο από ψηλά συρματοπλέγματα και γύρω στα συρματοπλέγματα υπήρχαν σκοπιές. Η ζωή στο στρατόπεδο του ΝΤΕΚΑΜΕΡΕ κυλούσε ίδια όπως στο στρατόπεδο της ΑΣΜΑΡΑ.

Αρης

-Ακόμη και σήμερα είναι γενναία η απόφαση που πήραμε, να ακολουθήσουμε οδικώς την ίδια διαδρομή που ακολούθησε ο παππούς μου κι έπειτα να μπούμε στο πλοίο και να φτάσουμε στη Μασάουα και απο το λιμάνι της Μασάουα να έρθουμε εδώ στην Ασμάρα.

Τζων.

Και να βρεθούμε στο πολεμικό μουσείο. Ο διευθυντής του μουσείου μου επιβεβαίωσε την υπαρξη Ιταλικών Βάσεων στην Ασμάρα κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου που όταν πέρασαν στην κατοχή των Βρετανών χρησιμοποιήθηκαν δυστυχώς για να φυλακίσουν τις αντιφασιστικές δυνάμεις του Ελληνικού στρατού, αεροπορίας και ναυτικού καθώς και αγωνιστών από άλλες χώρες.

Ράνια.

Εγώ έμαθα πως το Ντεκαμερέ είναι ένα μικρό χωριό στην περιοχή της Ερυθραίας δίπλα στην έρημο περίπου 240 χιλ. απόσταση και πως δεν θα βρούμε τίποτα πια

ΑΣΜΑΡΑ.

ΜΠΑΡΝΤΙΑ-ΜΑΡΣΑ ΜΑΤΡΟΥΧ- ΕΛ
ΑΛΑΜΕΙΝ-ΛΙΜΑΝΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ- ΛΙΜΑΝΙ
ΜΑΣΑΟΥΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΥΘΡΑΙΑ- ΑΣΜΑΡΑ-
ΝΤΕΚΑΜΕΡΕ.

Βλέπουμε τον Άρη τον Τζων και τη Ράνια στην Ασμάρα μέσα στο πολεμικό μουσείο Ερυθραίας(Eritrea War Museum). Κουβεντιάζουν με τον υπευθυνο του μουσείου.

εκεί. Οι εγκαταστάσεις ήταν πολύ πρόχειρες και υπέστησαν τη φθορά του χρόνου.

Αφηγηση.
Αρης Βαλέρης.

Πατώ στο χώμα του Ντεκαμερέ. Δεν υπάρχει τίποτε άλλο εκτος από τη σκόνη της ερήμου εδώ.

Στο στρατόπεδο Ντεκαμερέ της Ερυθραίας μαρτύρησαν 1200 Έλληνες αγωνιστές της λευτεριάς από τον Ιούνιο του 1944 εως τον φλεβάρη του 1946.

Αποτελούνταν από όλο το σύνταγμα των Θωρακισμένων της Μέσης ανατολής. Τον ήρωα διοικητή Αριστείδη Σιώτη αγωνιστές από άλλες μονάδες και τους <<σταυραετούς της πολεμικής αεροπορίας>> .

V.O.
Θεόδωρος Αρώνης.
(συγγραφέας-
δημοσιογράφος-Ντεκαμερίτης)

Ντεκαμερε. Παλιές αποθήκες του Ιταλικού << Ιμπερίου>>. Στενόμακρες, μεγάλες σκεπασμένες με τσίγκους και λαμαρίνες, που τις βάσταγαν, κάτι πετρόκτιστα θεμέλια...απαίσια φρικιαστικά φασιστικά κατάλοιπα... πόρτες μεγάλες ξύλινες μανταλωτές ,που, στο ανοιγόκλεισμα τους άκουγες, εκείνον τον δαιμονισμένο απόηχο, θαρρείς πως κροτάλιζαν μερόνυχτα κι ασταμάτητα πάραξενα και πρωτόγονα φίδια από τα πολλά που είχε η διπλανή μας ζούγκλα.....

ΧΩΡΙΟ ΝΤΕΚΑΜΕΡΕ. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2021.

Ο Άρης η Ράνια και ο Τζων στέκονται στην άκρη του χωριού στο σημείο που ξεκινάει η έρημος. Ο αέρας φυσάει δυνατός η σκόνη της ερήμου τους τυλίγει.

Η Ράνια γονατίζει και φιλάει το χώμα. Ο Άρης και ο Τζων στέκονται και κοιτούν την απέραντη έρημο.

Ντεκαμερέ — μιὰ άποψη άπ' τις 'Ιταλικές άποθήκες —στρα τώνες "ού στρατόπεδου

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΝΤΕΚΑΜΕΡΕ

V.O.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Μετατρέψαμε την τραπεζαρία με τους πάγκους και τα ξύλινα τραπέζια, εκεί που τρώγαμε το μουχλιασμένο ξερό ψωμί και το άγευστο τσάι, με τις δεκάδες εφημερίδες τοίχου από κάθε θάλαμο με ποικίλη ύλη απο τη ζωή και τη δράση μας, με τα πολλά βιβλία, σε αναγνωστήριο, σε χώρο ψυχαγωγίας για θεατρικές παραστάσεις, ομιλίες, διαλέξεις και αίθουσα για την προβολή της τέχνης ζωγράφων και χίλιες δυο άλλες δραστηριότητες.

Εκεί εκδώσαμε την εφημερίδα <<Αγωνιστής>> και το φιλολογικό περιοδικό <<Ορίζοντες>>.

Αφήγηση.
Αρης Βαλέρης.

Ο παππούς έσωσε νομίζω δεκάδες ποιήματα του Φώτη Αγγουλέ απομνημονεύοντάς τα. Έτσι τα πέρασε στη μητέρα μου και σε μας. Τα μάθαμε πριν ακόμη μάθουμε ανάγνωση και γραφή.

Μέσα σε αυτά τα πανύψηλα αγκαθωτά συρματοπλέγματα, βασανισμένοι από την πείνα και τις κακουχίες από τους Άγγλους συμμάχους με ήλιο και βροχές με κρυο και ατελείωτες νύχτες, με διπλο σκοπιές από οπλισμένους χασισομένους Σουδανούς κύλησαν οι μέρες, οι μήνες και τα χρόνια σε αυτή τη γωνιά της Αφρικής. Κάτω από αυτές τις συνθήκες διάβαζαν, μελετούσαν και ανέβαζαν θεατρικές παραστάσεις με κλασικά έργα από το παγκόσμιο ρεπερτόριο.

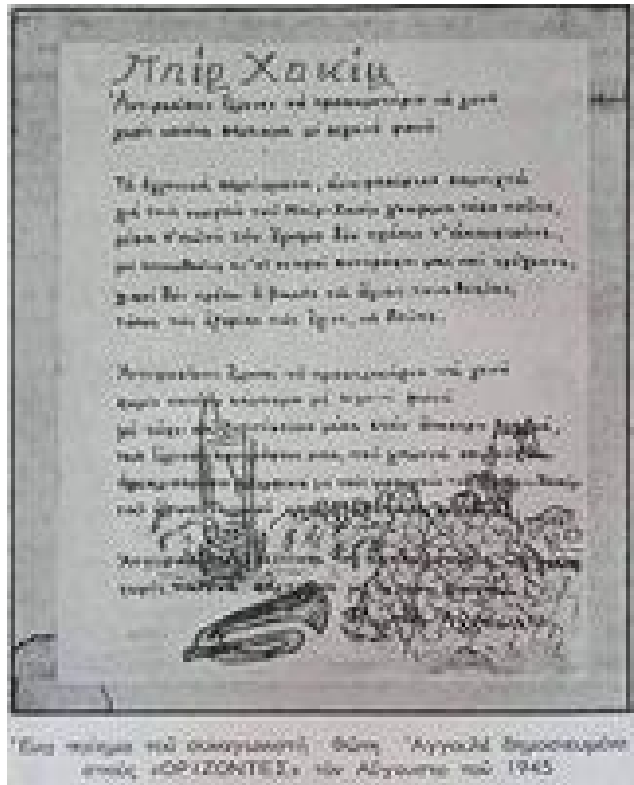
Κρατούμενοι πίσω από το Σύρμα.

Ντεκαμερέ — οι αναγνώστες, απ' τ' αριστερά: Μενέλαος Γλίστρας, Γιάννης Μαυροϊδής, Αντισμήναρχος Γιώργος Τζαυτάκης και Γιώργος Μπουρνός — Νοέμβριος του 1944.

Ντεκαμερέ — το καλλιτεχνικό μας έμβλημα, 'Ιούλιος του 1944

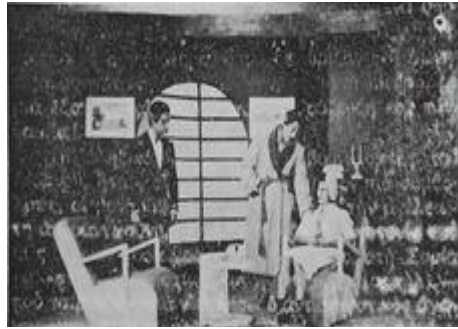

Φωτογραφία από το περιοδικό Ορίζοντες και από το ποίημα του Φώτη Αγγουλέ Μπιρ Χακίμ. Μοναδικό αντίτυπο που σώθηκε όλα τα υπόλοιπα τα έκαψαν οι Άγγλοι.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΤΕΚΑΜΕΡΕ.

Ντοκιμερά — Οι συναγωνιστές άπ' τ' άριστερά: Τάκης Τσάικωνας, Μήτσος Κούλογλου και Γιάννης Άλβαίνδης στην κωμωδία του Σαΐετρο «Όπως σάς άράσει»

Ντοκιμερά — Οι συναγωνιστές άπ' τ' άριστερά, Άρης Κουφουδάκης, Γιάργος Μασχανάς, Μήτσος Κούλογλου, Τάκης Τσάικωνας και Μανώλης Καλομοίρης στο έργο «Ο Άγιος Βάνιας» του Τσέχωφ

Ντοκιμερά — Ο συναγωνιστής Άλβαίνδης Γιάννης Άλβαίνδης στην «Ήλιος» του Ντοστογιέφου

Ντοκαμερέ — μία σκηνή από το δραματικό έργο του συναγωνιστή Θόδωρου Άρσλή «Καπούργια Ζωή»

Ντοκαμερέ — Οι συναγωνιστές από τ' άριστερά: Πέτρος Τσουμρής και Γιάννης Καλομοίρης στον «Βυσσινάκη» του Άντων Παύλοβιτς Τσίχωφ

Ντοκαμερέ — Ο μάιστρος συναγωνιστής Δημητρόπουλος ενώ διευθύνει την χορωδία μας

Ντοκαμερέ — Η χορωδία του στρατοπέδου μας

Ντεκαμερέ — Ο σκηνογράφος και σκηνοθέτης στο θέατρο «Κατίνας Παξινού» συναγωνιστής Γιώργος Φικίδης

Ντεκαμερέ — Τό καλλιτεχνικό μας συγκρότημα

Οι συναγωνιστές άπ' τά άριστερά "Άρης Κουφουδάκης, Πέτρος Τσοκμιτρίης, Γιώργος Μασχονάς, Τάκης Τσάκωνας, καί Μήτσος Κούλογλου στην κωμώδια τού "Ήλια Μεζιτη" εδ Μανδιάτης"

Ντεκαμερέ — Ο γιορτασμός τής Έθνεγερσίας τού 1821

Δραματοποιημένη σκηνή με κινούμενο σκίτσο.

20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1944. Ντεκαμερέ.

V.O.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Στις 20 Δεκεμβρίου του 1944 και ενώ η διαβίωσή μας έχει γίνει αφόρητη από το μουχλιασμένο φαγητό, το λασπωμένο ψωμί τα βασιανιστήρια των φρουρών και τη δίψα, δίχως νερό για να πιούμε, να πλύνουμε το πρόσωπό μας και για τις ανθρώπινες ανάγκες μας, χωρίς φως, με το μισό από το λιγοστό φαγητό επί 28 μερόνυχτα, δεχόμεστε λυσσαλέα επίθεση μέσα στη νύχτα από τους δολοφόνους φονιάδες δεσμοφύλακές μας μαζί με τους χασισομένους Σουδανούς φαντάρους που τους είπαν να μας χτυπήσουν αλύπητα γιατί ήμασταν Γερμανοί αιχμάλωτοι πολέμου. Κι έτσι με αυτά τα εγκληματικά ψέματα των Άγγλων όρμηξαν στα σκελετωμένα αππροστάτευτα κορμιά μας με τα δολοφονικά σιλέτα τους τραυματίζοντας και σκοτώνοντας οι φονιάδες της νύχτας δεκάδες Έλληνες άοπλους και ανυπεράσπιστους.

V.O.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Ένα πρωί ο Διοικητής του στρατοπέδου έδωσε εντολή να μην επιτραπεί η έπαρση της Ελληνικής σημαίας. Ακούσαμε τη σάλπιγγα να χτυπάει συναγερμό και πεταχτήκαμε όλοι και τρέξαμε γύρω από τον ιστό της σημαίας. Τότε μας περικύκλωσε πάνω από ένα σύνταγμα ενόπλων Άγγλων στρατιωτών. Ο Άγγλος ταξίαρχος ζήτησε στον υπευθυνο κρατούμενο διοικητή μας Σμήναρχο Τζανετάκη Γεώργιο να παραδώσουμε τη σημαία.
-<<Μολών Λαβέ.>> - Έλα να την πάρεις. Αλλά πρώτα θα περάσεις πάνω από τα πτώματά μας.
Ο Άγγλος δεν μπορούσε να φανταστεί πως υπήρχε λαός που θα αψηφούσε το θάνατο για ένα μέτρο πανί, που εκείνη την ώρα

Δολοφονική επίθεση μέσα στη νύχτα. Μέσα στο ολοσκοτεινό στρατόπεδο ακουγονται ριπές.

Ντεκαμερέ, περιμένοντας στην ουρά για το λιγοστό φαγητό.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΚΗΝΗ ΜΕ
ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΚΙΤΣΟ.

<< ΜΟΛΩΝ ΛΑΒΕ >>.

Χίλιοι διακόσιοι άοπλοι αντιφασίστες προτάσσουν τα κορμιά τους υπερασπιζόμενοι την Ελληνική σημαία απέναντι στις μπούκες των όπλων των Άγγλων στρατιωτών.

έκλεινε μέσα του την ιστορία της Ελλάδας.
Διέταξε τους στρατιώτες του να βάλουν
εναντίον μας. (FIRE).

Τότε 1200 ζευγάρια χέρια με μια αστραπιαία
κίνηση τραβήξαμε με τα δυο χέρια μας τα
πουκάμισά μας και προβάλλαμε τα γυμνά μας
στήθη αψηφώντας το θάνατο.

Ένας δικός μας λοχίας δυο μέτρα ύψος
σήκωσε τα χέρια ψηλά και είπε! Άγγλοι
στρατιώτες, υπαξιωματικοί, αν κάποτε
γυρίσετε στην πατρίδα σας και σας ρωτήσουν
οι μάνα σας, ο πατέρας σας, η αδερφή σας, η
γυναίκα σας, τι κάνατε τα χρόνια που
βρισκόμασταν έξω από την πατρίδα;
Θα τους πείτε πως σκοτώσατε χίλιους
διακόσιους Έλληνες Αντιφασίστες άοπλους
γιατί υπερασπίστηκαν τη σημαία τους.
Τότε είδαμε τις μπουκες των όπλων τους
άλλες να γέρνουν προς το έδαφος κι άλλα
όπλα να πετάγονται στο έδαφος. Ο
Ταξίαρχος μαινόμενος άρχισε να πυροβολεί
στον αέρα.

Μας έκοψαν το φαγητό και μας έδιναν μόνο
ψωμί. Εμείς το αρνηθήκαμε, αρχίσαμε
απεργία πείνας για δυο εβδομάδες. Πολλοί
κινδύνεψαν να πεθάνουν, Εμένα με
μετέφεραν στο νοσοκομείο. Οι δικοί μας κάθε
πρωί υψώνανε πανό πάνω από τα υπόστεγα
και καταγγέλανε στη διεθνή κοινή γνώμη την
εγκληματική συμπεριφορά των Άγγλων. Η
απεργία συνεχιζόταν.

V.O.

Αριστέιδης Νταλαχάνης.

Οι Ελληνικές παροικίες ξεσηκώθηκαν και
ζητούσαν από την Αμερική και τους
συμμάχους την απελευθέρωση των
έγκλειστων κρατουμένων Ελλήνων
στρατιωτών. Έδειξαν όλη την αγάπη και το
ενδιαφέρον τους για τη διαβίωσή μας.
Τρόφιμα, φάρμακα, ιματισμός και ανθρώπινη
συμπάραση. Η παγκόσμια διαμαρτυρία
ανάγκασε τους Άγγλους να υποχωρήσουν.
Το νοσοκομείο Μάι Χαμπάρ βρισκόταν στην
πλαγιά μιας βαθιάς χαράδρας. Γύρω μας

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΙΚΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΓΚΛΕΙΣΤΩΝ
ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ.

δέντρα και συρματοπλέγματα ήταν βουβοί μάρτυρες της εξορίας μας.

Ανάμεσα μας ο Φ. Αγγουλής ο Κώστας Βογιατζής, ο γιατρός Αλαχούζος και πολλοί άλλοι που ήταν άρρωστοι και υπέφεραν από την καρδιά τους λόγω υψόμετρου. Παρόλες τις παρακλήσεις μας στη διοίκηση δεν μας κατέβασαν και έτσι μεταξύ άλλων χάσαμε και ένα νεαρό παλικάρι από τη Μυτιλήνη το Μάρκου Μάρκο. Η ζωή μας βρισκόταν στα χέρια των δεσμοφυλάκων μας.

Εμείς συνεχίζαμε απτόητοι τον αγώνα μας για την απελευθέρωσή μας. Έτσι όταν ήρθε η ώρα μας μετέφεραν με φορηγά σε ένα σταθμό που πήγαινε για το Σουδάν. Όταν φτάσαμε στο Χαρτούμ νοσηλεύτηκα στο νοσοκομείο με μαλάρια για 15 ημέρες. Στη συνέχεια πήγα στην Αίγυπτο στη Σμαίλια σε ένα στρατόπεδο διερχομένων. Εκεί βρεθήκαμε πολλοί Έλληνες. Ένα Σάββατο ήρθε ένας ταμίας από την αεροπορία για να μας πληρώσει.

Ήταν πολύ γνωστός μου παρότι τον προσφώνησα με το όνομα του δε με γνώρισε από τις κακουχίες και μου είπε πως με είχαν σβήσει από τις καταστάσεις γιατί με είχαν για σκοτωμένο.

V.O.
Αριστέιδης Νταλαχάνης.

Μετά από λίγες μέρες φύγαμε από το Πορτ Σάιντ για την Ελλάδα. Χειμώνας φουρτουνιασμένη θάλασσα το καράβι χόρευε σαν καρυδόσουφλο.

Δεν μας κατέβασαν στο λιμάνι του Πειραιά αλλά στα Καρβουνιάρικα φοβούμενοι τις αντιδράσεις του κόσμου που περίμενε να μας υποδεχτεί. Η Ελληνική κυβέρνηση δεν ήθελε να δημιουργηθούν φασαρίες.

Δραματοποιημένη σκηνή με κινούμενο σκίτσο.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.
1946.

ΑΦΗΓΗΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

(Νικόλας Χριστοδούλου Παν. Κρήτης).
Ορθή προσέγγιση αποτελεί το ενδεχόμενο το αντιφασιστικό κίνημα να εξυπηρετούσε τα σχέδια της Βρετανικής πολιτικής αφού πραγματοποίησε το στόχο της να απομακρύνει τα αριστερά στοιχεία από τις ένοπλες δυνάμεις.

V.O.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Όταν επιστρέψαμε στην Ελλάδα μας πήγαν σε διάφορα νοσοκομεία, εγώ βρέθηκα στο νοσοκομείο της αεροπορίας. Πλησίαζαν οι γιορτές των Χριστουγέννων και της πρωτοχρονιάς του 1946. Πήρα άδεια 40 ημερών και έφυγα. Πήρα το τραίνο για να πάω στο χωριό μου.

Η μάνα μου πρόσφατα είχε χάσει δύο παιδιά της αδέρφια μου 29 και 40 ετών και εμένα με είχαν για σκοτωμένο σε όλη τη διάρκεια του πολέμου.

Η συνάντηση δεν ήταν μόνο δραματική αλλά και τραγική. Λίγες μέρες πριν είχε περάσει έφιππος ένας συνάδελφος από το χωριό και είχε πει στη μάνα μου ότι είμαι ζωντανός. Εκείνη γονάτισε στο δρόμο και φιλούσε τα πόδια του αλόγου.

V.O
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Ένα βράδυ που δεν θα ξεχάσω ποτέ πηγαίνοντας στο σπίτι μου μια ομάδα φονιάδων αγνωστων σε μένα με επικεφαλής κάποιον Ντάνο προσπάθησαν να με σκοτώσουν. Αρχισα να τρέχω κι ένιωθα τις σφαίρες να περνούν δίπλα μου, κάποιος γέρος που

Δραματοποιημένη σκηνή με κινούμενο σκίτσο.

ΑΘΗΝΑ.
ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΝΤΑΛΑΧΑΝΗ.

περνούσε δίπλα μου έπεσε πάνω του για να του κόψει τη φόρα. Αργότερα έμαθα πως είχε σκοτώσει το παιδί του.

Επεσα σε ένα αδιέξοδο στενό. Πίσω μου και γύρω μου να λυσομανάει η αγριάδα έτοιμη να με καταπιεί. Οι φωνές σκοτώστε τον όπου τον βρείτε, οι πυροβολισμοί και η απειλή σκιάζανε τη νύχτα και την έκαναν αποπνικτική. Πήδησα σε ένα μαντρωμένο χώρο, οι διώκτες μου σα βρυκόλακες έψαχναν να με βρούν, καβάλησαν τη μάντρα με τους φακούς στον περιφερειακό χώρο για να με εντοπίσουν.

Ευτυχώς εγώ κόλλησα στον τοίχο της μάντρας ακριβώς από κάτω τους, έριξαν το φως κάθετα κι έτσι γλίτωσα. Μόλις φύγανε καβάλησα τη μάντρα, ο δρόμος είχε γεμίσει από κόσμο, ζήτησα προστασία από ένα χωροφύλακα που βρισκόταν εκεί.

Ο Ντάνος που όπως έμαθα αργότερα υπηρετούσε στην κατοχή στη Γκεστάπο κατέφθασε εκείνη την ώρα και κραδαίνοντας το όπλο του το γύρισε ανάποδα με το πίσω μέρος και με χτύπησε στο κεφάλι, με πήραν τα αίματα..

V.O.
Αριστείδης Νταλαχάνης.

Ήθελα να ξεφύγω από τον κλοιό της Αθήνας γιατί κινδύνευε η ζωή μου, έφυγα για τη Σάμο στο Καρλόβασι, έμεινα στο σπίτι του Ιπποκράτη Ζαΐμη μετέπειτα βουλευτή της ΕΔΑ. Ήταν η εποχή που οι ήρωες κυκλοφορούσαν στους ματωμένους δρόμους της χώρας ντυμένοι στα κουρέλια της εγκατάλειψης και στη σκιά του φόβου και του θανάτου.

Ο Ιπποκράτης εκείνη την εποχή βρισκόταν υπό διωγμό και από τη δεξιά γιατί ήταν καπετάνιος του ΕΛΑΣ και απο την αριστερά γιατί διαφωνούσε με την τακτική του ΚΚΕ για

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΣΤΗ ΣΑΜΟ ΓΙΑ ΝΑ ΚΡΥΦΤΕΙ ΚΑΙ ΞΑΝΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΜΟ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΤΟΝ ΦΥΓΑΔΕΥΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ ΖΗΣΕΙ.

το δεύτερο αντάρτικο. Εγώ ακολουθούσα πιστά τις γραμμές του κόμματος παρότι δεν ήμουν μέλος και παρότι συμφωνούσα με τον Ιπποκράτη.

Αρχές του 1947 ο Σαμιώτης Σοφούλης έκανε προσπάθεια συμβιβασμού ανάμεσα στην κυβέρνηση και στο ΚΚΕ. Εκείνες τις μέρες λοιπόν το ΚΚΕ μας κατήγγειλε για πράκτορες της ιντέλιτζενς σέρβις και ότι λόγω της υψηλής μαρξιστικής μόρφωσης επηρέαζα τον Ζαΐμη

Μέχρι σήμερα που γέρασα θεωρώ τον εαυτό μου

κομμουνιστή και συνεχίζω να αγωνίζομαι αλλά ο χαφιεδισμός που υπήρχε στο κόμμα δεν έπαψε ποτέ να στέλνει στα εκτελεστικά αποσπάσματα της δεξιάς μυριάδες τίμιους αγωνιστές για να το αποδυναμώσει από μέσα.

Παραμονές του Ευαγγελισμού με ειδοποίησε η αδερφή του Ζαΐμη μέλος του ΚΚΕ ότι θα με σκοτώσουν. Με φυγάδευσαν με έντυσαν καλόγρια με έβαλαν σε ένα καΐκι και γύρισα στην Αθήνα. Στις 25 Μαρτίου του 1947 γνώρισα τη γυναίκα μου σε μια ταβερνούλα στην πλάκα μαζί με άλλους συναγωνιστές. Μαζί με τα αδέρφια της με έκρυψαν στο σπίτι τους.

ΑΡΗΣ.
ΑΦΗΓΗΣΗ.

Τα κυνηγητά και οι συλλήψεις συνεχίστηκαν για χρόνια. Ο παππούς μου ήταν χαρακτηρισμένος ως επικίνδυνος κομμουνιστής και η ταυτότητά του είχε μια κόκκινη γραμμή. Όταν ολοκληρώθηκαν οι δίκες των αεροπόρων αποτάχθηκαν τελειωτικά από την αεροπορία και η επιβίωση πλέον έγινε πάρα πολύ δύσκολη. Από τα χτυπήματα στο κεφάλι ήταν τυφλος για δυο χρόνια. Ο παππούς μου έλαβε 14 παράσημα λόγω εξαιρετων πράξεων κατά τη διάρκεια του πολέμου. Παρότι αρίστευσε και έλαβε διακρίσεις σε παγκόσμιο επίπεδο αποτάχθηκε από την αεροπορία. Στο τέλος έκαψε όλα τα παράσημα που έλαβε εκτός από ένα που η γιαγιά μου η αγαπημένη του Ελένη κατάφερε να κρύψει. Ο παππούς διαφωνούσε με τη φιλοσοφία που στέλνει νέους ανθρώπους στον πόλεμο για να εξυπηρετήσουν τα οικονομικά τους συμφέροντα χρησιμοποιώντας τα πατριωτικά τους συναισθήματα. Τη δεκαετία του 1980 με την αναγνώριση της Εθνικής αντίστασης ξαναπήρε τους βαθμούς του. Απέκτησε τρία παιδιά εννέα εγγόνια και τέσσερα δισέγγονα.

Έχουν περάσει πάνω από 80 χρόνια από το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.

Ο παππούς μου πίστευε πως η μνήμη του ανθρώπου είναι η ραχοκοκαλιά της ζωής του και πως ότι ζει στη μνήμη μας παραμένει ζωντανό. Πίστευε πως για να μη χάνουμε τα βήματά μας μέσα στη ζωή θα πρέπει να ζούμε την κάθε στιγμή να συμμετέχουμε στα γεγονότα και να αγωνιζόμαστε για τη διαμόρφωσή τους.

Έγραφε με την ελπίδα πως δεν θα χαθούν όλα όσα είχε να μας πει.

Αυτός είναι ο δικός μου αγώνας να φωτίσω αυτή τη σελίδα της ιστορίας....

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗ ΝΤΑΛΛΑΧΑΝΗ.

